

Claus Jepsen

Se om du kan kende mig

Lauridsen slægten fra Vejen Vestermark

Se om du kan kende mig

Dette er historien om Lauridsen slægten fra Vejen Vestermark og især om Agnes Malfriede Lauritzen - glædespigen fra København - der måtte sætte sine børn, Ejnar, Elly og Axel i pleje.

Gennem studie af kirkebøger, folketællinger og andre registeroplysninger samt interviews, fortælles her et nuanceret billede af slægtens og Agnes' liv og skæbne. Det er en rejse gennem hele Jylland og København i de omskiftelige tider omkring 1900-tallet.

Der er ingen tvivl om, at Agnes levede et hårdt, slidsomt og fattigt liv. Løsgænger, som prostitution blev kaldt dengang, var forbudt og kunne straffes med tugthus. Det var derfor sjældent muligt at blive boende for længe i samme by, da rygterne løb, hvorfor Agnes' da også er rejst fra by til by igennem sin ungdom.

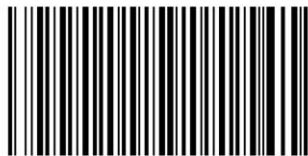
Men hvordan kom det dertil, at hun blev glædespige og sank så dybt, at hun måtte føde Axel på fattiggården i Horsens? Det er der nok flere grunde til, men helt sikkert har hendes mors handlinger og skæbne spillet en stor rolle.

Den første del er to-delt. Første del er skrevet som en historisk roman baseret på faktisk viden, men tilføjet miljø, tanker og handlinger som ret sandsynligt kunne være sket. Anden del gennemgår metodisk og beskrivende, hvad vi har kunnet udlede af de historiske kilder.

Forfatteren er oldebarn til Agnes Malfried Lauritzen på Elly Viola Lauridsens side.

Udgivet 2017

ISBN: 978-87-999738-1-1

0 0 1 2 6 4 8 9 1 4

Claus Jepsen

Se om du kan kende mig

Lauridsen slægten fra Vejen Vestermark

© 2017 Claus Jepsen

Omslagsfoto: Agnes Malfriede Lauritzen foran Københavns Rådhus, på sin 49-års fødselsdag, den 2. august 1927 (håndkoloreret foto).

Liste over illustrationer findes bagerst i bogen.
Alle håndkoloreringer er udført af forfatteren.

Tryk: Books on Demand GmbH, Norderstedt, Tyskland

ISBN: 978-87-999738-0-4 (Hardback)

ISBN: 978-87-999738-1-1 (PDF)

Forord

Denne bog var på ingen måder planlagt. Den er et uundgåeligt resultat af den slægtsforskning, som jeg og andre har lavet. Gradvist åbenbarede der sig ny viden og nye sammenhænge, som var helt ukendte i familien.

Når man for eksempel finder en oplysning om, at Ejnar Hegelund boede i Fredericiagade 73 i 1918, er det i sig selv måske ret ligegyldigt. Men sammenholder man det med andre kilder, der viser, at hans mor boede på samme adresse på samme tid, fortæller de to uafhængige kilder pludselig en historie om en mor og søn, der har holdt tæt kontakt mange år, efter at de skiltes første gang.

Historiske fragmenter som folketællinger, kirkebøger, dødsattester og tingbogsoplysninger fortæller i sig selv kun lidt, men sat i sammenhæng og kontekst åbenbarer, historien sig. Nogen gange. Andre gange ender sporet bare blindt eller uden konklusion.

I det hele taget er slægtsforskning lidt som politiets efterforskning. Man har et udgangspunkt, måske en mistanke og begynder at afsøge spor. Hvem var faderen? Hvor boede de? Står der noget, eller findes der ligefrem billeder af dem? Eller noget de har skrevet? Jo mere man finder, desto mere vil man vide.

Det er dog svært at forstå de enkelte kilders værdi, hvis ikke de bliver sat i en sammenhæng. Derfor opstod behovet for at sammenholde alle de nye oplysninger om Agnes Malfriede Lauritzen og hendes slægt. Ikke blot fordi hendes historie er spændende, men også fordi der i forløbet er blevet rykket ved nogle myter i familien.

I virkeligheden var der tre årsager til, at slægtsforskningen fik sit tag i mig. Jeg har altid interesseret mig for historie og i mange år for fotogra-

fi. I mit barndomshjem var noget af det bedste, vi vidste, de aftner, når far hev lysbilledapparatet frem, og vi alle så billeder fra ferier og udflugter. Lærredets lugt, fremviserens summen, den karakteristiske ”klak-klak”-lyd, når der blev skiftet til næste dias. Og de himmelvendte øjne, når et billede vendte på hovedet, og stakkels far i mørket måtte undskylde sig og få vendt det rigtigt – i første eller andet forsøg.

Da jeg blev ældre, slog det mig, at kun mine forældre kunne huske mange af detaljerne fra disse lysbilleder. Derfor besluttede jeg mig for at indscanne dem alle og fik lavet et system på min hjemmeside, hvor min mor kunne indtaste årstal og lidt information om, hvad og hvem man så på billederne. På den måde ville alle billederne også have værdi for deres efterkommere.

Det fortsatte så med deres papirbilleder og deres forældres billeder. I forløbet fik jeg endda mine forældre til at nedskrive lidt af deres historie. Det tændte også en interesse hos min kone, hvorefter vi fik lavet interview med hendes gamle mormor, der fortalte om sine billeder og sin historie.

Den anden årsag kom meget naturligt, da min børn efter et skoleprojekt undrede sig over at de skulle have haft otte oldeforældre. Altså måtte jeg til at lave et lille stamtræ til dem – og helst med billeder på. Det viste sig også at være en udfordring. Fx døde min kones farfar forholdsvist ung, så ham var der kun få billeder af. Det lå naturligt for, at udvide stamtræet med onkler, kusiner, moster og faster – men meget hurtigt skulle der et andet værktøj til for at fastholde overblikket.

Efter noget research fik jeg anskaffet mig et godt slægtsprogram og fundet de gamle maskinskrevne noter fra min farbror Anton Jepsen frem. Her var over adskillige sider nedskrevet Jepsen-slægtens aner helt tilbage til gården ”Lukas Grue” i Vejen i 1670’erne. Det viste sig, at medlemmer i Grue-slægten allerede havde lavet det hårde arbejde, og på internettet fandt jeg hele slægtstræet, som jeg kunne genbruge. Der er såmænd skrevet en e-bog på over 1.200 sider om Grue-slægten med

uddrag fra forsikringsager og skøder. At få sat Antons forarbejde i system var den tredje årsag.

Internettet har gjort slægtsforskning meget lettere. Dels fordi meget arbejde allerede er gjort af andre, der har aner, der forbinder sig med vores. Dels fordi Statens Arkiver har indscannet og fortsat scanner rigtig meget materiale, som bliver lagt online – og i rigt omfang endda indtastet af frivillige, så det er søgbart på Google. Det, der ikke findes indscannet, kan søges i arkivernes database: "Daisy" og lånes til gennemsyn på Rigsarkivet. Her har jeg eksempelvis gennemset dødsattester, jordemoderjournaler og tugthusbøger.

Endelig byder internettet på let kontakt til ligesindede, ofte meget erfarne slægtsforskere, der kan hjælpe med alt fra tydning af gammel gotisk håndskrift på tysk til reglerne om offentlig forsørgelse i det forrige århundrede. Her har jeg ofte fundet "guld" i kilder, jeg for længst troede udtømte.

Alt sammen masser af faktuelle oplysninger som danner en sammenhæng inden i mit hoved i form af bidder til en historie, som jeg blev mere og mere desperat for at fortælle til familien. Men hvordan og i hvilken form, så det forbliver spændende og læseværdigt?

Efter et par forsøg landede det på formatet for "den historiske roman", som kendes fra fx Ken Follets "Giganternes fald" (uden sammenligning i øvrigt). Follet formår på forbilledlig vis at fortælle medrivende historie gennem virkelige og fiktive personer med dialog, miljøbeskrivelse og følelser, som alt sammen bygger på fakta, og sådan som "det kunne være sket". Det er formen, jeg bruger i bogens første del: "Historien".

Jeg ved jo ikke, hvad Cathrine tænkte i kirken, eller om hun havde det varmt – eller om hendes forældre stod ved hendes side. Men jeg ved, at hun var i kirken på den konkrete august dag, uden mand, for at døbe sin datter. Fra billeder ved jeg, hvordan kirken så ud, og at Sønderjyl-

land var under tysk kontrol. Alt andet, som er digtet, er fortalt ud fra indtrykket af andre kilder og historisk viden.

Derfor er bogens anden del, "Kilder og metode" en beskrivelse af fakta, som følger fortællingen i første del. Hvorfra vi konkret ved det ene og det andet. Hvad vi kan udlede, og hvor du, som læser, kan gå hen og se beviserne og måske endda selv søge videre. Alle kilderne er dermed forsøgt beskrevet og sat i kontekst, men på en måde, der fortsat gerne skulle være læsevenlig og interessant.

God læselyst.

Tak

Selvom dette ikke er noget stort litterært værk, har det været afgørende for bogens tilblivelse, at mange gode mennesker har bidraget med uvurderlig hjælp.

Først og fremmest skal min kære Ane have en stor tak for, med en dansklærers nidkærhed, at gennemlæse, korrigere og omskrive dele af bogen, der ikke gav mening. Og naturligvis for hendes forståelse for og accept af, at jeg har brugt urimeligt meget tid på dette projekt. Anes mor, Dorte Hansen, har rettet kommaer og gramatiske fejl for mig.

Lisbet Fich har interviewet sin moster, Ester, på 94 – nok den eneste nulevende der har mødt Agnes. Det har medført en del præciseringer til afsnittet omkring Ejnar og til mit efterskrift.

Erik Hegelund-Frederiksen, der hører til Ejnars fars efterfølgende familie, har bidraget med tre billeder af Johan Vilhelm Hegelund. Dermed fik 94-årige Ester sin farfar at se for første gang.

Tak også til Vejen Lokalhistoriske arkiv for information om husene på Vejen Vestermark og til Kongeå Museet for foredrag og fotos omkring Jacob Bang.

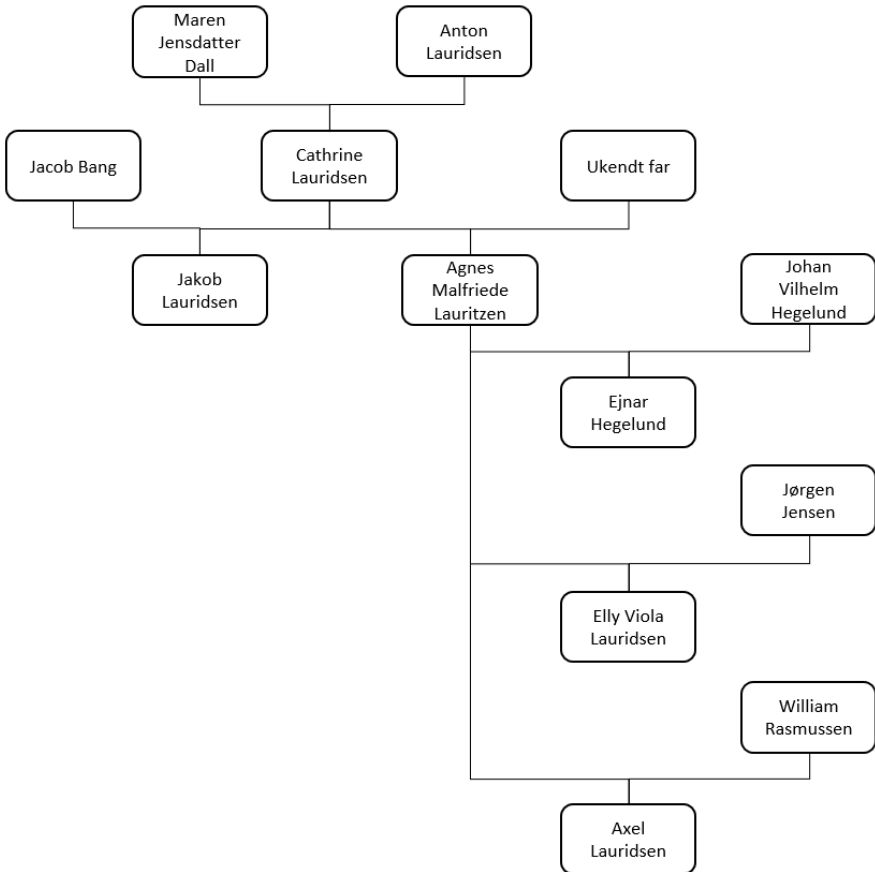
På slaegtogdata.dk har jeg fået uvurderlig hjælp af især en Inger Toudal, Gitte Johansen og Ole Westermann, som jeg end ikke har talt med. Der meget hjælp at hente fra ligesindede derude.

Claus Jepsen

Indhold

Slægtstræ.....	11
Del 1 Historien.....	12
Efterkrigstid.....	13
Morgenkvalme.....	17
Apenraade.....	20
Plejebarn.....	24
Kærlighedsbarnet.....	28
Systemskifte.....	32
Katastrofen.....	37
Nedturen.....	43
Afsked.....	48
Arbejderen.....	55
Bondekonen.....	59
Eventyreren.....	62
Del 2 Kilder og metode.....	69
Anton Lauritzen (Cathrines far).....	70
Maren Jensdatter Dall (Cathrines mor).....	71
Cathrine Marie Lauritzen.....	76
Jacob Bang.....	80
Agnes Malfriede Lauritzen.....	87
Ejnar Hegelund.....	99
Elly Viola Lauritzen.....	106
Axel Lauridsen.....	111
Øvrige kilder om tiden.....	117
Efterskrift.....	118
Illustrationer.....	119

Slægtstræ

Del 1

Historien

Efterkrigstid

Vamdrup, marts 1870

Soveværelset emmede stadig af elskov, mens han stod ved spejlet og betragtede sig selv. Ubarberet, morgenhår og med søvnige øjne. Han skænkede sig et glas og kiggede på hende i spejlet. Morgensolen sendte dovne stråler af forår ind gennem vinduet, henover gulvet og dynen, til de ramte hendes smukke, hvilende ansigt. Hun sov endnu, Cathrine. Den skøre tøs. Hun lå i solstrålen med et veltilfreds smil om læben.

Det havde været en skøn nat. Endnu engang. De var lige gamle, men på en eller anden måde virkede det alligevel, som om han var meget ældre og i hvert fald med mere livserfaring end hun. Hun var tjenestepige og ikke helt ung længere, så hun ville helt sikkert gerne mere med ham end blot at ligge sammen. For ham var hun nu mere et herligt tidsfor-driv. Et dejligt afbræk fra hverdagen og nætterne.

Vamdrup var ikke verdens navle, og selvom han havde fået et godt job som toldkasserer, var det jo noget af en kontrast til både studenterlivet i Odense og krigens adrenalinfyldte dage i 1864. Tænk, at det kun var seks år siden, han gennemlevede det. Han huskede det som i går. Gennemlevede det nat efter nat, når han sov alene. Hun vendte sig i sengen og puttede sig ind under dynen. Hun kunne få ham til at glemme. For en stund.

Hans fod stødte mod noget på gulvet under toiletbordet. Hans skrin. Han løftede den lille kasse op og åbnede låget. Brevene fra krigen lå sirligt sorteret, og øverst lå selvfølgelig den smukke buket tørrede vintergækker fra lillesøster Petra. Han tog et brev fra bunken. Det var fra mor den 20. januar:

"Kære Jakob. Naar jeg tænker paa den urolige Vei du nu følger, at det er din egen uovervindelige Lyst der har ført Dig ind paa den, og at det ikke er en Tvangssag. Du gaar af egen fri Villie i Krig for dit Fædreland. Gud

du maae forstaae at gøre det med Besindighed og Mod, og aldrig sætte en Plet paa den hæderlige gamle Bedstefaders Navn".

Han havde selv meldt sig. Ovenpå sejren fra 1854 var det jo det eneste rigtige, hvis den borgerkrig i syd skulle få en ende.

"- dog maae det være frygtelig ærgerlig for Eder Alle, at I ikke kunne faae Lov til at jage de afskyelige Tydskere ad Hækkenfeldt til, det koger lidt i mig naar jeg læser Aviserne, dersom jeg var dem nær saa fik de en Ulykke. Vort lille fredelige Danmark som saaledes skal haanes, det er oprørende".

Set med nutidens øjne synes han godt nok at lysten til krig var svært at genkende. Hvor havde det dog været dumdrigtigt at tro, at man kunne slå de tyskere. Intet havde forberedt dem på det, de skulle møde.

"Det gaar Slag i Slag med at indkalde og her er megen Sorg, da mange Familieforsørgere maae bort, det er haardt men det er Tilfældet. Vi har mistet begge vore Karle men maae vi kun endda beholde Erik, saa kan det jo gaae".

Han rystede let på hovedet, mens han læste, hun skulle bare vide. Fingrene bladrede videre i stakken og faldt over et brev mere fra mor, denne gang fra 9. april:

"Jeg sender dig derfor en Skjorte og et Par strømper for at afhjælpe din Mangel i Øjeblikket, trænger du til mere saa lad mig det vide, men jeg kan tænke at det ikke er nemt for Dig i Øjeblikket at have for meget Tøi at passe paa, og vil derfor ei sende uden efter din Opfordring".

Det var en god vurdering, hans mor havde gjort der. Han fik brevet kort før stormen på Dybbøl, hvor han med nød og næppe slap med livet i behold. Som officer måtte han ofte gå forrest i skudlinjen, indgyde mod og vise kampvilje. I guder, hvor mistede han mange mænd dengang.

Han huskede kun alt for godt det brev han skrev tilbage. Om hans folk der blev demoraliseret, fordi de ikke kunne finde sikre steder at hvile. De seks dages hvil man fik efter en tur i forposten, var ren overlevelse.

Efter dages kampe med forrevne lemmer og blod overalt, mistede man hurtigt modet. Der gik rygter om flere regimente, der simpelthen nægtede at gå op i stillingen, fordi de ikke værgeløst ville lade sig nedslagte. Ikke fordi de var bange for angrebet, men fordi det føltes urigtigt blot at stå stille og lade sig slå ihjel. Han kunne ikke fornægte, at de havde ret, men som officer skulle han jo sørge for, at stillingen blev holdt så længe som muligt.

Hans hånd gled over brevene og stoppede, da han mærkede korsets spidser på Dannebrogordenen. Han følte på emaljen med sine fingre. Stolt læste han inskriptionen: "Gud og Kongen".

Tænk at få den som kun 20 årig. Han ville nu gerne have haft den af Kongen selv, men det gik jo ikke i krigstid. Den blev overrakt af en overordnet med et mandigt håndtryk og et stramt honnør.

Han var helt væk i egne tanker, da Cathrine pludselig slog øjnene op og kiggede på ham med sit forførende smil og glimt i øjet:

- Godmorgen, skat!

Jacob Bang som 20-årig, da han har modtaget sit Ridderkors efter 1864-slagene.

Jacob Bang og hans senere hustru Thyra Bangs grav på Vamdrup kirkegård.

Morgenkvalme

Hun behøvede ikke at spørge mor til råds. Kvalmen havde ramt hende som en hammer hele formiddagen og var ikke forvundet, da hun senere måtte overgive sig ved vaskefadet. Som datter af en jordemoder kendte hun udmærket alle tegnene. Nærmest som en refleks lagde hun hånden på sin mave, som for at trøste den lille indeni. Det skulle nok gå over. Det hele skulle nok blive godt igen.

Det var godt nok et par uger siden, hun havde set Jakob Bang sidst, men ikke desto mindre tog hun forbi hans fine embedsbolig et par dage efter. Hun var gravid, og han skulle stå ved, at han var faderen. Det ville være helt problemfrit, tænkte hun. Herregud, hans far var jo præst i Haarby på Fyn, så selvfølgelig skulle de giftes.

De blæste en strid vind, da hun bevægede sig ind mod centrum af Vamdrup. Bladene dansede rundt på vejen i cirkler. Indimellem måtte hun træde til side når et oksespand eller en hestedrosche kom forbi. Hun drejede om hjørnet og endelig var hun fremme ved den flotte toldembedsbolig.

Jakob var ganske overrasket, da han åbnede døren, og endnu mere overrasket da hun fortalte ham om de lykkelige omstændigheder. Han skulle sandelig ikke have noget barn, og i hvert fald ikke giftes, og slet ikke med en tjenestepige! Det havde været så forfærdeligt ydmygende. Hun havde grædt som pisket, da hun skulle til at vende hjemad til sit værelse. Hvad skulle hun gøre? Tjenestepiger kunne ikke have børn, og hun havde ingen mand.

- Du kan da ikke bare være ligeglad? - havde hun nærmest råbt ind i hans ansigt.

Det var han heller ikke helt. Jakob tilbød at hjælpe hende økonomisk nu og da, men han ville ikke giftes og ej heller have noget med barnet at gøre.

Sommeren gik og det var blevet sværere at skjule graviditeten. Kroejer Jørgensens kone havde godt set det, men hun tog det oppe fra og ned. På gæstgivergården i Vamdrup kom mange eksistenser, og der var hjerterum.

- Hvis bare du passer dit arbejde som alle de andre tjenestepiger, så må du gerne blive, havde hun sagt.

Juledagene var hyggelige hjemme hos mor og far i Vejen. Anton havde ikke så meget at lave i marken på denne tid og Maren passede huset. Cathrine lagde hånden på sin store mave.

- Det varer ikke længe nu, sagde hun og kiggede på sin mor, der gik og så til hende i disse dage.

Selve juleaften kunne hun næsten ikke gennemføre, så træt hun var. Kort før nytår, den 29. december 1870, gik vandet. For mor var det jo helt rutinemæssig og selvom det var hårdt, gik fødslen helt problemfrit.

- Anton, vand! - kommanderede hun.

Far varmede vand og skiftede klude, mens mor sad ved hende i soveværelset. Det blev en rask dreng, og han skulle hedde Jakob efter sin far. Men ikke med hans efternavn, desværre. Det blev en Lauridsen.

Moritz Elsass, sinne Moritz
 Brøder, med skattekort
 frai Frederikshavn, fallende
 fjældene af 1858. Læs
 Skov, med holdning, flygtende
 skov: 1864 ved Uthovng

FOTODUAGET
 H. P. JENSEN

for sin ambassade ved
 Fotografisk Skole,
 indfaldet os: 1864. T. 1864
 Jævnede de for det, for
 mit ikke gufft Børn:
 Brøder Elsass, ved Uthovng
 Egen 1865

Moritz Elsass i 1864. Cathrine tjente hos ham i Eskelund ved Brørup i 1859. Moritz og Helene Elsass drev krohold, høkeri og bageri.

Apenraade

Åbenrå, august 1878

Der var smukt herinde i den gamle Sct. Nikolai kirke. De pompøse hvælvinger, de svungne lysekroner og den smukt udskårne altertavle. Det var varmt. Trods de tykke mure, der holdt augustvarmen ude, kunne Cathrine tydeligt mærke svedperler løbe ned langs ryggen under kjolen. Kirken var fyldt som sædvanligt, men det var ikke kun luften, der gav hende varmen – det var hele situationen.

Hun sad på første række med den lille pige i armene og lille Jakob på sædet ved siden af. Hun følte sig alene. Lidt fortabt og mislykket. Jakob havde været et kærlighedsbarn. Den smukke løjtnant fra Vamdrup havde været det helt rigtige for hende, men han havde ikke villet hende. For ham var det en byrde. Det var det sådan set også for hende. Hun var jo tjenestepige, så lille Jakob kom i pleje hos hendes forældre i Vejen.

Nu sad hun så her, stadig ugift, 34 år gammel og mor igen. Fandens også. Ja, det måtte man vel ikke tænke i en kirke, men alligevel. Maren og Anton, hendes forældre, havde taget turen helt fra Vejen til Åbenrå for at hjælpe ved dåben. Far var efterhånden 73 år gammel og træet efter turen og hele misæren. Her på første række kunne de sagtens fornemme både de forargede blikke og snakken fra forsamlingen.

- Der er ikke andet at gøre end at lukke af for det, hviskede Anton.

Præsten gik op på den høje brune talerstol for at begynde sin prædiken. Det var da altid noget, at han talte dansk i kirken, nu hvor alle papirer skulle være på tysk. Han talte om gudfrygtighed og at blive på dydens smalle sti. Hun krummede sig på bænken og følte, at ordene var møntet direkte på hende. Da han endelig var færdig med sin prædiken, var det tid. Hun rejste sig og gik med sine forældre hen til den smukke døbefond, med lille Jakob ved sin side.

Ingen vidste, hvem der var far til barnet, og alle kunne se, at der kun stod en mor og hendes gamle forældre. Heldigvis havde degnen taget sig af det spørgsmål, det handlede jo alligevel mest om, hvem der skulle betale børnepenge. Dem ville der ikke komme nogen af her. Midt i sine tanker overhørte hun det næsten, da præsten spurgte:

- Hvad skal barnet hedde?

Hun så på pigen og strøg hende på kinden og næsten hviskede:

- Hun skal hedde Agnes.

Så løftede hun blikket og sagde med højlydt stemme:

- Agnes Malfriede Laurizen.

Vel hjemme på Cathrines lille værelse blev det kun til lidt kaffe og hjemmebagt, som mor havde med. Det var hyggeligt at have dem på besøg, og de snakkede godt sammen. Hun var fjerdeældst ud af en børneflokk på otte, og hun var opkaldt efter sin mormor fra Sommersted.

De talte om gamle dage og om dengang, da Cathrine flyttede hjemmefra som 15-årig for at blive tjenestepige på en gård i Brørup. Ret typisk for mors barmhjertelighed var der så plads til at tage et barn ind fra den nærliggende fattiggård.

- Det var nu godt, at jeg kom hen til Elsass' året efter, sagde hun.

Anton nikkede: - ja, der skete nok mere på sådan en krostue, kan jeg tro.

Helene og Moritz Elsass i Eskelund ved Brørup havde forpagtet en købmandsgård med krostue og havde to tjenestepiger, en bagersvend og

staldkarl boende, så der var nok at lave. Fars bemærkning blev fulgt med et sigende blik, og hun slog selv blikket ned.

Efter tiden i Brørup var hun blevet tjenestepige på en anden krostue, Gæstgivergården i Vamdrup, hvor hun kom i ulykke med lille Jakob. Og nu sad de så her i Åbenrå med endnu et uægte barnebarn. Det var ikke lige sagen.

Den gamle Sankt Nicolai Kirke i Åbenrå, som den så ud i 1878, da Agnes blev døbt.

Nr. 112.

Aabenraa den 3de August 1878.

Vor dem unterzeichneten Standesbeamten erschien heute, der
Persönlichkeit nach

be kaant,

Sin Johanna Anna Elisabeth Hansen

wohnhaft zu Aabenraa, Kjøbstadsplan N° 27

Religion, und zeigte an, daß von der

inverloofteften Linnemanns
Catharina Maria Lauritzen

inverloofteften Religion,
wohnhaft zu Aabenraa N° 58.

zu Aabenraa

am 2^{den} den August des Jahres

tausend acht hundert sieben zig und asten Klugheitens

um zwölf drei viertel Uhr ein Kind männlichen

Geschlechts geboren worden sei, welches sin Vornamen

Agnes Malfrieda

erhalten habe Sin Augustanna Catharina

Lauritzen bei der Hustru fødte sig.

uendelig yndsest for

Vorgelesen, genehmigt und underskrevet

Anna E. Hansen

Der Standesbeamte.

Agnes' tyske fødselsattest, 3. aug. 1878. Oversættelsen lyder i korte træk:
Jordemor Anna Elisabeth Hansen meddeler 3.8.1878 Standesamt at ugift tjenestepige
Catharina Maria Lauritzen, bopæl: Aabenraa, 3. kvarter, Hus nr. 58 har født en datter
den 2.8.1878 om eftermiddagen kl. 12.45. Barnets navn: Agnes Malfriede.

Plejebarn

Vejen Vestermark, oktober 1892

Der var travlhed i huset. Alle var i gang med forberedelserne til konfirmationen. Agnes glædede sig, for der var ikke plads til megen festivitas i det daglige. Mormor var travlt optaget med maden i køkkenet, mens Agnes strøg sin kjole. Agnes kiggede på sin mormor.

- Mormor, hvordan fik I egentligt huset her? - spurgte hun så.

Maren kiggede ned i gryden mens hun lige skulle finde ordene. Det var tolv år siden Anton døde. De havde haft først Jakob og nu Agnes som plejebørn, mens Cathrine var tjenestepige. Nu var Cathrine igen flyttet hjem for at passe sin gamle mor. Selvom hun var 80 år nu, var Maren fortsat "mor" for Agnes, som hun jo altid havde været, ligesom Anton altid havde været hendes "far".

Hun kiggede på sit smukke barnebarn.

- Anton var en god mand. Han kunne tage fat, men han kunne jo også godt bruge en kløgtig ung kone som mig, smilede hun muntert.

Hun var selv datter af en kroejer i Københoved, der var af Dall-slægten i Aalborg. Som ung var hun blevet uddannet jordemoder og med tiden blevet distriktsjordemoder. Hun fortsatte:

- Han var daglejer i Askov i sine unge dage, og så mødte han jo mig til høstfest. Hold da op, hvor vi dansede! - også hele natten lang – det var en skøn tid.

Maren fik et drømmende blik i øjnene for en kort stund.

- Men det var også en hård tid. Vi knoklede som tjenestefolk på Skodborghus, så vi med tiden kunne få vores eget".

Hun rørte i gryden og mindedes tiden med unge Anton. Så gik hun hen til komfuret og løftede ringene af et af ildstederne og rørte lidt rundt i gløderne, inden hun igen lagde dem på plads med ildrageren.

- Så købte vi huset her, og det er gået meget godt – der er jo god jord til.

Det var gået dem ganske godt, selvom det naturligvis krævede hårdt arbejde i marken, men nu var det jo deres eget. Så kunne man lidt mere.

- Hvorfor hedder vores hus egentligt "Hjælp"? - spurgte Agnes undrende.

- Tja..., svarede Maren. - Det er mange år siden. Det var vist sidst i 1700'erne, at man udstykkede jorden til syv huse, og jeg tror, at man tænkte, at de nok trængte til lidt optimisme. Så de blev kaldt: "Hjælp", "Flid", "Flink", "Lyst", "Nåde", "Velsignelse" og "Victory". Det har måske hjulpet, smilede hun.

Agnes var længe stille, mens hun strøg reverset på kjolen. Så tog hun mod til sig.

- Hvorfor ved vi ikke, hvem der er min rigtige far?

Maren så hårdt på hende. Hvad skulle det til for, det ville jo ikke ændre på noget? Men hun kunne ikke blive sur på Agnes og blev med ét træet i ansigtet.

- Sådan er det nogen gange, sukkede hun, - Jeg har set det tit som jordemoder, næsten hviskede hun og tørrede hænderne.

- Din mor kom jo til Åbenrå som voksen tjenestepige. Hun var stadig ugift og sikkert ensom. Vi havde jo Jakob, og hun...

Hun lod ordene hænge i luften. Cathrine havde nok stadig kunnet forsøge sit liv med mandligt selskab og fortrænge ensomheden. Om end det havde sin pris.

Agnes fornemmede at hun ikke fik mere ud af mormoren, selv om hun havde håbet på at få vished. Hun hængte kjolen op og så glad på den.

Det var Marens gamle brudekjole, der var syet om. Den var ganske fin. Hun havde haft det godt her hos "mor og far" i Vejen, og i morgen skulle hun konfirmeres i Vejen kirke hos den gamle pastor Svejstrup.

Nu var hun snart voksen.

Agnes Malfriede Lauritzen omkring 1900-tallet (håndkoloreret foto).

Kærlighedsbarnet

Vejen, august 1897

Hun åbnede forsigtigt døren ind til køkkenet og kiggede ind, som for at være sikker på, at ingen havde set hende. Den velkendte lugt af "hjem" slog imod hende. Fra bryggerset kunne hun dufte æblerne og pølserne, der hang under loftet. Hun hørte den velkendte kaglen fra hønsene, der løb rundt ude i gården. Hvor var her dog trygt og godt. Hun smilede for sig selv.

- Hallo, kaldte hun spørgende ind og så øjeblikket efter, at hendes mor, Cathrine, kom til syne inde fra spisestuen.

- Jamen, lille Agnes er det dig? - udbrød Cathrine, mens hendes blik straks fangede den store mave.

- Åh, nej min lille skat. Gråden stod hende i øjnene. Hun kendte alt til at stå i Agnes' sted.

Agnes var rejst til København og fået job som tjenestepige, da hun kom i ulyksaligheder – kun 19 år gammel. Han var sådan en flot mand, ham Johan Vilhelm Hegelund. Han var sadelmager og boede i Lille Regnegade. Hun havde forelsket sig hovedkulds, og for den kun 20-årige Johan havde det nok været uimodståeligt, men dog kun et eventyr.

Hos slagteren i Nansensgade var der ingen pardon.

- Vi kan ikke have tjenestepiger med børn! Du har til den første, og så er det ud af vagten!

Hun havde grædt og grædt. Været så fortabt og alene i den store by og nu uden arbejde eller logi. Hun måtte hjem til Vejen.

Veerne tog til, og 8. september 1897 kom lille Ejnar så til verden. Hun var så glad for den lille dreng. Han var så fin. Måske ville det alligevel kunne lykkedes, hvis bare Johan så ham sådan her? Åh, hvor hun dog savnede ham lige nu.

Dagen oprandt, hvor lille Ejnar skulle døbes. Hun så på sognepræst Richter, som han stod der stolt i den nye kirke. John Richter var tiltrådt som sognepræst året efter hendes konfirmation. Den gamle kirke var blevet nedrevet sidste år og han var derfor den første præst i disse nye omgivelser.

Maren og Cathrine var med i kirken, men omstændighederne stod malet i ansigtet på Agnes, da hun stod ved døbefonden uden ægtemand. Mor og mormor kendte kun alt for godt til den følelse.

- Hvad skal barnet hedde?

Richter kiggede spørgende på hende. Hun så ned på den lille dreng.

- Han skal hedde Ejnar Hegelund.

Efter dåbshandlingen kiggede hun hen på de fire, der var stillet op som faddere for hende. De var alle gamle bekendte fra hendes tid som pige i huset i Vejen. Cathrine tog blidt armen under gamle Maren, hun var jo 85 nu og ikke så godt til bens længere.

- Cathrine er så flink til at hjælpe, sagde den gamle Maren til Agnes, og fortsatte.

- Hun holder både mig og huset rent. Maren smilede til Cathrine med et glimt i øjet. Agnes kunne ikke lade være at grine for sig selv. Mormor var en gæv gammel kone.

På vej ud af kirken kunne en ældre mand ikke undslå at komme med en spids bemærkning.

- ja, ja, æblet falder ikke langt fra stammen.

Gamle Maren blev rød i hovedet af raseri og gav ham igen af samme skuffe:

- Hvis I mænd bare var mandfolk nok til at stå ved jeres ansvar, når I har ligget i med pigerne, så havde vi ej den ulykke!

Efter den svada betakkede han sig, og de kunne gå i fred.

- Vi skal nok tage os godt af ham, Agnes, forsikrede mor.

Agnes bed sig i læben for at holde gråden tilbage.

- Jeg ved det, hviskede hun, - der er ikke andet at gøre.

Ligesom Cathrine havde overladt Agnes til sine forældre, Anton og Maren, måtte Agnes nu overlade lille Ejnar til Maren og Cathrine.

En del måneder senere var det tid til afsked på Vejen banegård. Agnes gav Ejnar et stort kram og kys, hvorefter hun lagde ham over i Cathrines arme med en klump i halsen.

- Pas nu godt på ham, mor.

Hun gav sin mor et kram, og vente sig mod gamle Maren. Da mormoren åbnede sine arme og gav Agnes et stort knus, brød hun ud i gråd. Sådan stod de længe. Hun tørrede tårerne væk med sit lommetørklæde og stod tavs et øjeblik, mens hun kikkede på det dampende lokomotiv og vognene, der ventede.

- Det er tid, sagde hun så.

Hun hankede op i kufferten og steg på toget mod København.

Johan Vilhelm Hegelund som ca. 38 årig (håndkoloreret foto) og som ca. 50 årig.

Systemskifte

København, onsdag den 3. april 1901

Der var valg til Folketinget i dag og hele byen var fyldt med flag og der var glæde og spænding i luften. Agnes var nu lidt ligeglad, for hun kunne jo alligevel ikke stemme og interesserede sig heller ikke synderligt for politik.

Der var en del snak, om Højre stadig ville blive ved magten, eller om det nye Venstre virkelig ville overtage, men hun mente nu ikke, det ville gøre den store forskel for hende, hvem der sad på magten. Livet er lige hårdt uanset hvad, tænkte hun. Hun var taget hen til politistationen på Gråbrødre Torv for at meddele, at hun havde skiftet adresse.

Politibetjenten på Station 1 bladrede i hendes skudsmålsbog. Der var ikke noget væsentligt at bemærke. Så slog han op på et nyt registerblad og noterede: "3/4 1901 (har skudsmaalsbog)" - og fortsatte med at udfylde navn, fødested og stillingsbetegnelse.

- Tjenestepige, sagde han med lav stemme.

Agnes læste med, mens han skrev med sin ujævne håndskrift.

- Hov, det er forkert, brød hun ind.

- Jeg startede 1. januar, jeg har bare først fået tid til at blive indforskrevet nu, fortsatte hun.

Han løftede hovedet og kiggede på hende en rum tid. Man skulle straks melde sig hos Politiet for at registrere flytning, og et eller andet må være sket, siden hun pludselig følte trang til at få formaliteterne på plads. Nuvel, hende var der nok ikke noget kriminelt ved, så han lod tanken falde.

Hun var flyttet fra Vejen til Vestre Boulevard i København for at starte som tjenestepige hos hr. Møller.

Registerbladets afsnit om ægteskabelig stilling og børn blev end ikke udfyldt. Betjenten kiggede lidt på hende igen, sukkede og stregede datoen over.

- 1/1 bliver det så, sagde han og klappede registerbogen sammen.

Hun forlod stationen og kom igen ud på det hyggelige Gråbrødre torv, fortsatte ned forbi Vor Frue Kirke og kom endeligt til Vestre Boulevard, hvor de hestetrukne sporvogne hastigt kørte forbi.

Der var kommet noget mere trafik her, siden voldene var blevet sløjfet, men de grønne områder var her stadig. Selv om hun savnede sin søn frygteligt, var hun glad for at bo i Staden. Og han havde det bedre i Vejen hos Maren.

Møller boede i en flot 4-etagers boligkarré i røde mursten med sandstensbånd mellem vinduerne. Hvert hjørne var et elegant trappetårn, der kronedes med et kobberbelagt tag. Lejligheden lå på tredje sal, og selvom udsigten var fin, var der mange trapper op og ned fra gården.

Skråt overfor, hvis man gik ned af Jernbanegade, kom man til det nye etablissement, "National". Det var et fantastisk sted, der var åbnet for få år siden, med musik, dans, sang og underholdning. Hun elskede at kigge ind af vinduerne, og indimellem var hun også heldig at blive inviteret med derind en aften sammen med en mand. Så kunne man more sig, danse og drømme sig væk fra hverdagens jag.

Et par dage efter gik hun forbi hr. Møller på trappen, nejede og fortsatte videre nedad. Hun skulle i kælderens og havde undtagelsesvist fået lov til at bruge hovedtrappen. Møller stod og snakkede med en bekendt, kunne hun høre.

- Ja, så fik Venstre flertal, sagde han.
- Ah, nu må vi se hvad der sker, svarede den anden.
- Estrup giver sig nok ikke frivilligt.

Møller pustede sig op:

- Det kommer han til, for han har kun otte mandater mod Venstres seksoghalvfjers.
- Nu må det være slut med kongelige dekreter. Folkets flertal skal respekteres!

Hun forstod ikke helt hvad de mente, eller hvorfor det dog var noget at puste sig sådan op over, og lukkede så døren efter sig ned til kældertrappen. Uger efter, blandt andet gennem ØK's direktør H. N. Andersens rådgivning til kongen, blev Systemskiftet en realitet og J. H. Deuntzer udnævnt som konseilspræsident for landets første parlamentarisk valgte regering.

Selv om hun ikke forstod sig på politik, var hun godt klar over, at det var stor begivenhed. Konseilspræsidenten havde aldrig været folkevalgt før, og folk snakkede om de nye tider, der ville komme.

Registerblad. Udgivet den 3/4 - Nov (År) (Kendingsnr.)

Fulde Navn		Lauritsen Agni Halvise	
Livstilling <small>Medarbejder, Skole, Bødder, Forstand, Læge, Ingeniør, Officer, Skolelærer, og lignet, eller Lærings</small>		Tj.	
Fødested		Næstved i Hidsølle Sogn Alder 28 7/8	
Ægteskabelig Stilling			
	Gift		
	Ugift		
Børn			
Heldt Bopæl		For helere og levende Tjeneste i den Tjeneste de ere. For Legetide: hos hvem de have Leget.	
Aar	Dag	Gade, Nr. Huse n. n.	
1901	3/4	for Tjenesten i Næstved 113	Tj. Halvise

Politiets registerblad fra 3. april 1901, hvor datoen 3/4 er overstreget og rettet til 1/1. Det var valget til Folketinget den 3. april 1901, der markerede Systemskiftet i Danmark.

"National Scala" forlystelsesstedet åbnede i 1882 og lå overfor Tivoli.

Vestre Boulevard 11, der i dag hedder H. C. Andersens Boulevard. Agnes var tjenestepige på 3. sal i 1901 hos en hr. Møller.

Katastrofen

København, april 1902

Den store attraktion ved Tivolis åbning i år var den kinesiske landsby. Det var rigtigt smukt med kulørte ris lamper, flotte pavilloner og alskens kineserier. Og så var der kineserne. Der var kommet 34 kinesere til Tivoli, som man kunne betragte, og de var ret særprægede med deres hårpiske og skæve øjne.

Det var første gang, hun var i Tivoli, for det var dyrt og slet ikke noget, hun havde råd til. Heldigvis havde hun fået en sød ven til at invitere sig derind, og haven var så smuk her i april.

København var en spændende by, der lige nu var i opbrud og udbrud. Voldene var væk og brokvarterene blev hastigt udbygget med lejligheder, butikker og sågar egne kirker. Selvom det var sparsomt med penge og fritiden, nød hun byens puls. Hun var 23 år og ville ud og leve livet i de stunder, hun havde fri fra arbejdet.

Derhjemme passede hendes mor både Agnes' søn og den gamle mormor. Helbredet havde haltet nogen tid for begge, havde hun noteret sig mellem linjerne i brevene hjemmefra.

Mormor var nu 90 år, så det ville ikke komme som den store overraskelse, hvis hun gik bort. Men det gjorde alligevel Agnes trist til mode at tænke på. Specielt fordi hun boede så langt væk. Hun ville gerne være der og hjælpe Cathrine med at passe hende.

Mormor havde gjort alt for Agnes, opdraget hende og givet hende en tryk barndom. Men hun forsøgte at gøre sig stærk. De havde været heldige at have hende så længe, som de havde.

Intet havde dog forberedt Agnes på den tragedie, der ramte i løbet af de kommende uger.

I midten af april døde mormor Maren af alderdom. Det var pastor Richter, der begravede hende i Vejen kirke. Der var et pænt følge, for Maren var kendt og afholdt i kraft af sin stilling som distriktsjordemoder. Richter holdt en pæn tale ved Marens hvide kiste.

- Mangen et barn er kommet til verdens i hendes kyndige hænder, sagde han og vidste at flere af hendes "børn" sad nede i kirken og hørte på.

Agnes nåede ikke at få informationen i tide til at kunne deltage ved begravelsen og havde ej heller penge eller tid til at sende en buket eller krans. Mon ikke hendes mor ville sørge for en sidste hilsen? Hun håbede, at det blev en flot begravelse og bad om fri nogle dage, så hun kunne komme hjem inden så længe og se graven og være med til at vælge en gravsten. Det var gode minder, hun havde om sin mormor, som jo bogstaveligt talt havde været som en mor for hende.

Hun fik lov at få fri. Men hun nåede ikke hjem før katastrofen indtraf. Der var ikke engang gået 14 dage, siden mormor døde, så døde hendes mor, Cathrine pludselig – kun 58 år gammel.

Det kom som et totalt chok. Denne fik Agnes fri, så hun kunne være med ved begravelsen. Pastor Richter kunne godt huske hende fra Ejnars dåb og trøstede hende efter jordpåkastelsen.

Det var helt ubeskriveligt hårdt. Her stod hun helt alene uden forældre i en alder af 23 år, med et lille barn hun dårligt kunne forsørge. Hun havde godt nok en halvbror vidste hun, men hun havde ingen kontakt med ham.

Endnu en gang måtte pastor Richter bede fadervor for familien Lauritzen i Vejen kirke. Aprilregnen dryppede ned, og det forstærkede sanserindtrykkene og fik den opgravede jord til at lugte mere kraftigt, synes hun. Da de mange, der var mødt op, havde lagt deres blomster og ef-

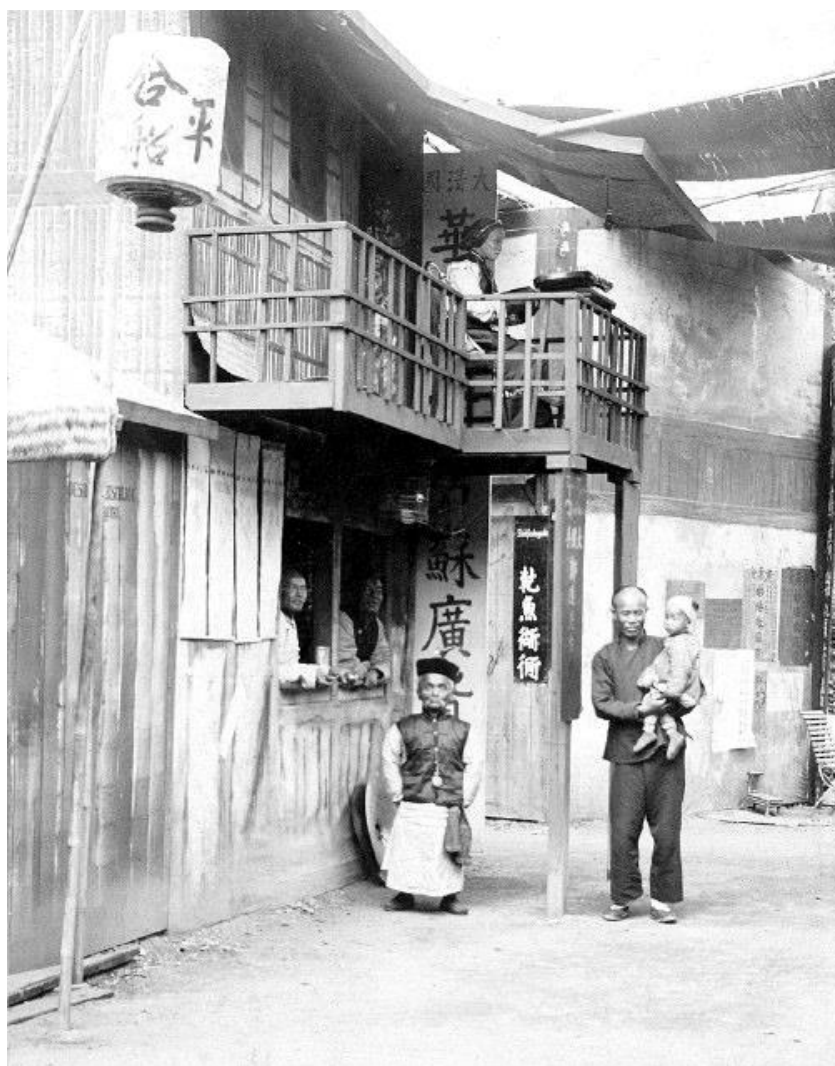
terhånden begyndte at gå ned til kroen, forsøgte hun at tage sig sammen og fattes.

Hendes ene hånd knugede om det hvide lommetørklæde som en venlig sjæl havde stukket i hånden på hende. I den anden hånd knugede hun sin lille dreng, der heller ikke kunne holde tårene tilbage. Hvor var livet dog uretfærdigt.

Ikke alene havde hun mistet sin mor og mormor på kort tid. Men lille Ejnar var jo pludselig også alene her i Vejen. Hun havde måtte forlade København, sin plads og lejligheden med kort varsel. Den konsekvens havde hun slet ikke tænkt igennem, da beskeden om mors død kom frem.

Det faldt hende først ind, da det gik op for hende, at Ejnar ville ende på børnehjem, hvis ikke hun flyttede hjem til Vejen igen. Det var forfærdeligt.

I månederne efter begravelsen fik hun travlt i Vejen. Boet skulle gøres op, og der var meget at se til. Huset og jorden var for længst solgt fra, og Maren havde boet til leje i huset, betalt af sin aldersrente. De penge, der var, gjorde hverdagen tålelig for Agnes, men efter knap et års tid gik det så galt for hende igen.

Tivolis store attraktion i 1902 var "Kineserier", hvor Carstensen's have var rigt dekoreret med alskens kineserier. Hovedattraktionen var dog de 34 kinesere som man kunne komme ind og se i forlystelseshaven.

Agnes Malfriede Lauritzen som 25-årig ved Elly Violas barnedåb i 1903. Det er 6-årige Ejnar Hegelund der står til højre (håndkoloreret foto).

Nedturen

Horsens, foråret 1906

- Gode gud, hvor dybt kan man da synke, hviskede hun til sig selv, og så sig omkring.

Hun lagde hånden på sin store mave og tænkte tilbage på mødet med ham skomageren fra Esbjerg. William, var det vist. Ja, William Rasmussen. Fandens også, at det skulle gå galt igen.

Hun ejede ikke kongens mønt og havde ikke kunne få arbejde i Vejen. Som tysk-født var der ikke meget hjælp at få fra offentligheden i Danmark. Så man måtte jo tage en chance i ny og næ med en mand for at tjene lidt, men i længden var det ikke gået.

For to år siden havde hun stået i samme situation i Vejen kirke. Sognepræst Richter kunne godt huske den kønne pige fra begravelsen året før. Det havde været slemt for hende at miste al familie og stå alene med den lille dreng. Han havde tænkt ved sig selv, at det ville blive svært for hende.

Og så var hun igen kommet i ulyksalighed. Ugift, 25 år og nu mor til to uægte børn uden nogen mand til at forsørge sig. Godt nok havde hun fået skrevet en murersvend ind som barnefader, men der kom nok ikke mange børnepenge fra den kant.

Agnes havde mødt Jørgen Jensen en aften og ligget med ham. Det havde ikke været den store kærlighed, og nu var han slet ikke i hendes verden længere og skulle heller ikke være det. Den lille pige, der var kommet til verden midt i december, skulle have efternavn fra hende selv. Hun skulle hedde: "Elly Viola Lauritzen".

Grådkvalt havde hun taget afsked med lille Elly og Ejnar. Kun godt et år gammel kom hun i pleje hos en gårdejer. Karl Schmidt i Hundsbæk

Mark ved Læborg hed bonden, og Ejnar, som nu var otte år, kom i pleje hos Jesper og Maren Jørgensen i Vejen. Han var vist lærer, så det skulle nok blive godt. Selv var hun flyttet nordpå til Skive og slået sig ned.

Når nogen spurgte til hendes arbejde, svarede hun blot ” – syerske”, for det var ret uforpligtende. Hvis man svarede ”tjenestepige”, begyndte folk bare at spørge til hvorhenne og hos hvem.

Sandheden var jo, at hun ikke havde et rigtigt arbejde. Hun havde forsøgt, uden held, og nu overlevede hun kun på grund af de penge, hun fik fra mænd, hun var sammen med. Hun var rejst fra Vejen til Skive, for der var ikke mange udlejere, der ville have hendes slags, ”løse fruentimmere” boende. Den slags var blevet ulovligt og blev pænt benævnt ”løsgænger”.

Og nu sad hun på fattiggården i Horsens. Gravid igen. Med en tilfældig mand, igen. Godt, at mor og mormor ikke skulle se hende sådan.

Hun kunne nok knokle og tog også sin tørn med at flette sivmætter og binde kurve. Kors, hvor var det et ensformigt arbejde, men her var rent, og man fik noget at spise. Vælling, sild, brød, roer og kartofler. Til aften flæsk med mælk og tørt rugbrød.

Det værste var at se på alle de gamle, slidte, hostende mænd og kvinder, der, efter et langt slidsomt liv, nu måtte tage sig til takke med dette. Række på række sad de stille på deres halmsæder i fattiggårdsdragt og nørklede med binderiet.

Hun fødte Axel på forsørgelsesanstalten den 7. juni 1906. Tre uger efter kom Olesen fra kirken ud på fattiggården for at døbe ham. Han lavede en lille ceremoni, og lille Axel græd mens præsten pøsede vand på ham. Bagefter talte de lidt om hendes situation. Ingen frisk kvinde skulle være på fattiggård som 28-årig. Så var det han foreslog det.

- Måske skulle du også overveje at sætte lille Axel i pleje, Agnes? ” og kiggede hende lige i øjnene.

Hun rystede indeni.

- Jeg kan da ikke også skille mig af med lille Axel, nu hvor jeg lige har fået ham?

Olesen kiggede længe tavst på hende. Hun trak vejret ind og skulle lige til at protestere overfor ham, men tog sig i det. Han havde jo ret. Dette her var trøstesløst. Hun kneb en tåre og fik kvalme. En klump bredte sig i brystet, da hun stille hviskede hun til ham.

- Du har ret. Det er nok det bedste.

Elly Viola Lauridsen	Hustru Agnes Halvbride Lau, sige (25 år) af Vejen. Som Barnefader er udtaget Mine sønd. Jørgen Jensen, for Siden af Søndrup, Peter Linnel Søren, Søn, Sjælland.	1904 10 Januar	Pastor Sognepræst Richter af Vejen, i Kirken.
	Portør Hads Christian Sørensen		Sognepræst Richter

Elly Viola Lauridsen bliver født 15. december 1903 og døbes i januar af sognepræst Richter i Vejen.

Elly bliver sat i pleje allerede inden hun er 2 år gammel i 1905 hos Karl Thomsen og Rasmine (Mine) Schmidt i Hundsbæk Mark. Parret havde selv døtrene Jenny og Thea samt flere plejebørn (Håndkoloreret foto).

Agnes Malfriede føder Axel Lauridsen 7. juni 1906 på Forsørgelsesanstalten i Horsens, hvilket er det pæne navn for fattiggården på Fabriksvej.

Forsørgelsesanstalten	08 Axel Lauridsen	a. Hellig 17 April 1906 Myst Agnes Malfriede Lauridsen. 27 Konsul Wilhelm Rasmussen, Dødfar	1906 a. 29 Juni	Olesen i Hjemmet (Fattiggården)
-----------------------	-------------------------	---	-----------------------	---------------------------------------

Kirkebogen for Vor Frelser Kirke i Horsens, hvor det fremgår at Axel blev født på Forsørgelsesanstalten og døbes 29. juni 1906 af Olesen i hjemmet (Fattiggården).

Afsked

København, 1918

Det var nu et par år siden, at hun var flyttet tilbage til København. Det var godt at være tilbage i den pulserende by, hvor der altid kom nye folk til, og hvor hun kunne være lidt anonym.

Tiden efter fattiggården i Horsens havde været ubarmhjertig. For at komme på fode var hun igen begyndt at se tilfældige mænd, der kunne understøtte hende. Men det var en nomadefærd, for folk snakkede, og hun fik hurtigt et dårligt ry. Fra Horsens gik det til Århus, der heldigvis var stor og gjorde, at hun kunne leve lidt i det skjulte. Men kun for en tid. Så gik turen til Randers, men allerede året efter havde hun fået nok af den by.

Her i København havde hun boet i en gammel trang lejlighed i Borgergade og havde været husholderske, men nu var det slut. Det lykkedes hende at få tag over hovedet i Fredericiagade. Det var en af de gamle 3-etagers boligkarreer fra før 1780'erne. Her havde hun fundet sig en lejlighed på første sal, hos en mand - Rasmussen. Det var slidt og ikke særlig godt, men billigt. Det betød så også at der var meget udskiftning af lejere i opgangen, men det kunne man jo leve med.

Området ikke så langt fra Nyboder var dejligt, især om foråret og sommeren. Heroppe på Østerbro holdt mange soldater til på Kastelet, og der var et leben af hestevogne og konstabler, der marcherede og råbte i et væk. Og det var tæt på havnen og Langelinie, og der kunne man gå dejlige ture i den friske luft og se ud over de mange smukke skibe, når der var tid.

Ejnar flyttede ind hos hende en kort periode, for han var indskrevet til militærtjeneste. Da han knap et år senere var færdig i trøjen, flyttede han igen ind et halvt års tid. Så var pladsen blevet for trang. Ejnar flyt-

tede til Nansensgade – hos en Hansen – ikke langt fra den slagtemester Agnes var hos, da hun kom til København for 18 år siden.

Hun flyttede selv til et værelse i stuen i Todesgade på Nørrebro. Det var nogle nye lejligheder, der var praktisk indrettet med indlagt elektricitet, vand og toilet i gården. Ganske gode forhold i betragtning af det, der var på Nørrebro.

Lige overfor lå dog Heegaards Jernstøberi, hvilket forpestede luften indimellem. Ikke kun af støv og røg, men især også af larm og trafik. Til gengæld var hun her tæt på søerne og kunne nyde gåturene over den smukke Dronning Louises Bro.

En forårsdag i 1926 bankede det på døren. Hun lod en hånd løbe gennem håret og rettede let på nederdelen, inden hun lukkede op. Udenfor stod en ung mand. Han kiggede direkte på hende.

- Axel, udbrod hun overrasket og holdt hånden for sin mund, og gik automatisk et skridt tilbage, stadig med hånden på dørhåndtaget.

- Ja, lille mor. Det er mig, svarede han.

Det var længe siden, de havde mødtes sidst, og dette skulle blive deres sidste møde nogensinde. Axel ville udvandre til Canada sammen med en god ven, og de skulle sejle fra København. Men inden da ville han tage afsked med sin mor.

- Hvad vil du lave derovre? spurgte hun lidt bekymret.

Axel havde forberedt sig på spørgsmålet, selvom det ikke var så ligetil at komme med et overbevisende svar. Han tog en småkage og sagde så:

- Jeg ser hvad der er. De har brug for landarbejdere, folk der kan mure og meget andet. Det skal nok gå.

Hun kiggede længe på ham.

- Du er da ikke murer? drillede hun ham lidt.

Han smilede. Kiggede på hende.

- Det ved de jo ikke. Jeg har da lavet lidt af hvert på gårdene, så lidt murerarbejder kan jeg da også. Ellers lærer jeg det hurtigt.

Hun var stadig lidt bekymret over hans fremtid. Ud over at det var usikkert og nok hårdt at etablere sig, var det jo heller ikke helt ufarligt. Blandt de mange lykkeriddere var der givetvis en del, der ikke var guds bedste børn.

Axel tog afsked med sin mor. Begav sig ud i Københavns travle hverdag og legede turist sammen med sin ven Lauritz Selgersen en dags tid, inden de steg på damperen til den nye verden.

Det var en omskiftelig og lidt trist sommer for Agnes. Det var som at miste et af sine børn endnu engang, og hun tænkte meget på Axel. Hun havde ikke så meget kontakt med Elly, men Ejnar kiggede forbi ret ofte og så til hende. Han sørgede også for at skrive til sine søskende om nyt fra sin mor. Og så fik hun indimellem nyt fra Axel i Canada.

Året efter han rejste, sendte hun et billede af sig selv fra Rådhuspladsen med ordene:

"Den 2. august i sommer paa min 49 Aarige Fødselsdag blev jeg fotograferet, det er din gamle Mor - se lidt paa hende om du kender hende. Alle siger at det ligner mig godt, og jeg ser ung ud, men det passer vist ikke. Bare jeg snart kunde faa dig at se igen, lille Aksel. Lige saa rask som da du drog afsted".

Årene gik. Hun levede kummerligt og ejede ikke det store. Helt ung var hun jo heller ikke, så det var efterhånden blevet svært at tjene gode penge.

Hun var flyttet hen i en lejlighed på anden sal i Adelgade 28, tæt ved Kongens have. Hun havde længe været træt og var nu begyndt at få det rigtig skidt. Lægen kiggede alvorligt på hende:

- Det kan godt være kræft, frøken Lauridsen, havde han dystert sagt.

Hun sad som forstenet og stirrede på ham. Vidste ikke rigtig, hvad hun skulle bruge informationen til, eller hvad konsekvenserne ville blive. Hun bed sig ubevidst i underlæben.

- Hvad så? spurgte hun for ligesom at komme videre.

- De skal i hvert fald indlægges straks, så vi kan se, hvad der er galt. Jeg får Dem ind på Kommunehospitalet. Har De nogle slægtninge, der kan hjælpe Dem? - Med det praktiske, som tøj og Deres lejlighed og sådan?

Han fik hende indlagt på Københavns Kommunehospital, og der blev sendt bud efter hendes søn Ejnar, der nu boede i Helsingør.

Ejnar Hegelund beskrev situationen i sit brev til sin halvsøster Elly Viola Lauridsen, lørdag 27. maj 1939:

"Kære Elly

Ja saa er mor altsaa død lille Elly og Du venter vel spændt paa at høre nærmere fra mig, og Du undskylder mig nok, at jeg ikke har skrevet før men jeg har haft saa meget at gøre. Den 13. maj fik jeg en Telefonopringning fra København at mor var syg og laa paa Kommunehospitalet jeg tog saa derind Dagen efter og besøgte hende og talte med hende og vi talte om alt muligt ogsaa om Dig Elly, men jeg fik ikke Indtryk af mor at hun var dødssyg.

Paa Kr. Himmelfartsdag tog jeg derind igen og da syntes jeg alligevel hun var blevet daarligere, saa jeg talte bagefter med Reservelægen og han sagde at mor var alvorlig syg men han mente hun kunde leve en maaned eller mere, og da jeg derfor mente at der ikke var nogen overhængende Fare, vilde jeg vente med at skrive til Dig til vi naaede Pinse.

Dagen efter den 20. maj fik saa Telefonbesked fra Hospitalet at mor var sovet ind Fredag Nat og død Lørdag den 20. maj Kl. 17.20. Jeg tog saa ind paa Hospitalet om Søndagen for at tale med dem, men fik ikke noget ud af det.

Om mandagen var jeg i København igen og fik Dødsattesten (kræft) udleveret fra Hospitalet og dernæst begyndte en løben Spidsrod fra det ene offentlige Kontor til det andet med en Udspørgen om alle intime spørgsmål: hvor mange søskende vi var og Du ved alt skal de vide.

Jeg fik saa Begravelsen udsat til Torsdag, det var sidste frist og blev saa nødsaget til at sende Dig et Telegram da et Brev ikke kunde naa over til Dig dersom Du gerne vilde have været med til Begravelsen. "Jeg takker jer for den pæne Krans".

Du kan tro Elly det var strengt for Ditte og mig den Dag, der var et meget lille Følge der viste vores mor den sidste Ære kun 9 i alt, men Aabenraa-pigen som Verden var gaaet imod og om os sagde hun:

"Hvor er egentlig disse Børn bleven snydt for meget her i Livet" og det er vel nok sandt Elly, aldrig har vi kundet lægge vores Arm om Halsen paa Far og Mor paa en gang og fortalt dem alle vore glæder og sorger, men saadan er Livet, men det er jo godt at Du har en god Mand og jeg har en rar Kone og begge har vi dejlige Børn som ikke savner det som vi har maattet savne.

Ja som Du vel kan tænke ejede mor intet som kan gøres i Penge, men en Begravelsesforsikring var der og saa en del gangtøj, som jeg vilde sende

over til Dig, Seng og Bord og Stole er ikke 5 Kr værd og mors Hjem var i det hele taget meget fattigt, men saadan vilde hun jo leve.

Begravelsen var jo dyr og dersom der bliver Raad synes jeg at graven skal lægges pænt an og en lille Sten paa. Og hvad der (der) saa bliver tilbage maa Du gerne faa. Men i øvrigt har Skifteretten Nøglen til lejligheden og Papirer, jeg er tilsagt til møde i Retten paa Torsdag, jeg maatte jo tage nogle Dage fri for at faa det hele ordnet. Men dersom der ikke er Penge nok skal Du ikke være bange jeg skal nok ordne det hele. Gamle Breve og lign. har jeg brændt og der var intet som oplyste det mindste om nogen af os.

Det er mærkeligt. Før mor døde sagde hun at dersom jeg skrev til Dig skulde jeg hilse jer alle sammen, og hun sagde hun var bange for at Aksel led Nød i Kanada.

Vil Du skrive til ham dersom Du har hans Adr. Jeg sender her nogle Billeder af mor som jeg fandt i en gammel Skuffe. Jeg har selv taget et Par. Ja saa tror jeg lige jeg vil fortælle Dig at mor fik en stor Buket røde og hvide Latyrus med sig i Haanden og Kisten, en stor hvid, var pyntet saa smukt med en mængde søde Roser, saa jeg synes jeg har gjort hvad der kunde gøres.

Og saa maa vi vente og se hvad Skifteretten i København siger paa Torsdag, jeg hører maaske fra dig inden den Tid. Hils nu Din Mand og dine Børn og selv være Du hilset mange gange fra Ditte og Din Broder Ejnar. Ejnar Hegelund, Lappen 2d, 1., Helsingør"

Agnes blev 60 år – ikke meget ældre end sin egen mor, der døde som 58 årig.

Den 2. August paa mine 49 dages
 blev jeg fotografert, Frøenings
 det er din gamle mor, so vidt paa
 hende. om du kender hende.
 alle siger at det ligner mig godt,
 jeg jeg ser ting ud, men det
 maatte vist ikke.
 Bare jeg svarer hende paa
 dig at so jeg, alle af hende.
 Høje saa godt som da du drog af sig.

Agnes Malfriede Lauritzen på trappen til Københavns Rådhus på sin 49-årige fødselsdag 2/8-1927. Hun skriver en hilsen til Axel i Canada bagpå fotografiet – "Det er din gamle mor. Se godt på hende om du kender hende" (håndkoloreret foto).

Arbejderen

København, 1921

- Jeg bliver nødt til at flytte tilbage til mor, sagde han. Kirstine kiggede på ham med et strengt blik.

– Det mener du ikke! Der må da kunne findes en løsning, udbrød hun.

Det kunne der ikke. Ejnar måtte ikke have pige-besøg i den nye lejlighed. Hansen i Nørre Farimagsgade var af den gamle skole, og man kunne ikke leve på polsk og bestemt ikke have damebesøg om aftenen. Det var kun to måneder siden at Ejnar endelig fra flyttede "hjemmefra" efter at have boet hos Agnes i Nansensgade i to år. For trangt og uden privatliv. Især når man havde fundet sig sit livs ledsager.

De havde mødt hinanden gennem en af Ejnars gode venner fra marinen. Vennens kæreste var kokkepige i et stort Hellerup hus og introducerede ham for stuepigen Kristine. Det udviklede sig og de havde holdt sammen siden de mødtes for nu tre år siden.

Ejnar var flyttet til København fra Horsens, hvor han havde arbejdet som maskinarbejder. Han var udlært på "Strømmen" i Randers, hvor han også boede hos sin mor, Agnes. Tiden på "Strømmen" var god og lærerig. De lavede især ovne og maskiner til bagerier.

Efter han var udlært, fik han job i Horsens. Det var første gang han stod på egne ben. Han var flyttet hjemmefra. Efter at have flyttet med mor rundt fra by til by.

Det blev til tre år i Horsens, indtil han blev indkaldt til Marinen og flyttede til København. Han flyttede ind hos Agnes i Fredericiagade. Det passede fint, for Ejnar skulle i militærtjeneste det meste af året, og så kunne han have sine ting stående der.

Men så var tiden endelig kommet, hvor han skulle have sit eget og få lidt privatliv med sin kæreste – og så gik det alligevel ikke. Alt blev pakket ned igen, og på kærre transporteret tilbage til Nansensgade, indtil han kunne finde et andet sted at være sig selv. Det var næsten ikke til at bære.

– Det går nok, skal du se, sagde Agnes trøstende.

Hun tog det ovenfra og ned. Hun var jo vant til fattige kår. Kirstine var frustreret. Hun havde sådan glædet sig til at Ejnar fik sin egen lejlighed. Hende og Agnes kunne ikke specielt godt sammen. Åh, hvor ville det være rart med mere privatliv.

Dagligdagen gik sin gang. Ejnar sled på arbejdet, og de var gode til at passe på pengene og sparede op. Efter et halvt års tid fik de så et par værelser hos Schønning på Nørrebrogade. Det var en begyndelse, men i længden var det alligevel for dyrt for det unge par. Nu skulle brylluppet jo også stå et par måneder senere. De skulle giftes på Nykøbing Mors, hvor Kristine stammede fra.

- I skal da flytte ud i haveforeningen! Det var Ejnars kollega, der gav ham den ide.

– Man kan altså fint bo derude hele året hvis du isolerer lidt! - og de kolonihavehuse er altså ret charmerende, fortsatte han friskt.

Ejnar var ikke helt lun på ideen, men tanken om frisk luft og have spøjte alligevel, så han undersøgte mulighederne. Og minsandten om ikke det lykkedes at finde et lille sted.

Sommeren efter flyttede de ud til det Københavnske Haveselskab på Bøllegaardsvej og nød den store kontrast fra det indre Nørrebro's so-dende, støjende industri og mørke baggårde. Her var fuglekvidder, grønne hække, højt til loftet og en dejlig ro.

Der var lidt langt til arbejde på skibsværftet, men her om sommeren var det ikke nogen sag på cykel. Og Kirstine var glad. Allerede året efter fandt de et større "sommerhus", for der var småbørn på vej. Her boede de nogle år med datteren Ester. Da tvillingerne Tove og Arne var på vej, flyttede de ind på Hothers Plads på det ydre Nørrebro, hvor man stadig kunne se de åbne marker.

Kort efter fødslen oplevede de den store tragedie at Arne døde. De havde stadig Tove, men det var en stor sorg de aldrig forvandt. Senere boede de i Adelgade, indtil en dag, hvor Ejnar kom hjem fra arbejdet på værftet:

- Kristine, du må nok belave dig på at flytte til Nordsjælland!

Hun kiggede spørgende på ham. Hun kunne se på ham, at det var godt nyt.

- Flytte? hvorhen? Og hvorfor?

Ejnar smilede til hende.

- Helsingør har lavet en aftale med værftet. De overtager den store metalhøvl, som jeg betjener.

Det var i 1935 at Helsingør Værft indgik en licensaftale med Burmeister & Wain om at lave dieselmotorer. Til det brug skulle de have tilført yderligere kompetence og maskiner.

- Der er ikke andre end mig, der kan betjene den, smilede Ejner, - så jeg følger med høvlen, fortsatte han kækt.

Kristine var glad og spændt. Hun kendte ikke så meget til Helsingør. Kun at det var der Kronborg lå, så de ville komme til at bo tæt ved vandet og den smukke natur.

Elly og Axels halvbror, Einar Hegelund holder kontakt til sine søskende gennem breve og postkort. Dette billede sender han til Karl Schmidt i Hundsbæk Mark med ordene:

"Kære søskende, Det blev jo ikke til noget at vi kom over til eder den Søndag, det var jo saadan et daarligt føre..." (Cirka 1910. Einar må være ca. 12-14 år).

Bondekonen

Læborg Kirke, 8. maj 1928

Det var en dejlig forårsdag. John Richter tog sig sammen, rettede lidt på præstekraven og gik ud i våbenhuset til den unge gom, der spejdede ud efter gæsterne og sin vordende brud. Han kiggede lidt på ham. Iagttag hans høje bygning, de stærke træk. Der var noget viljestærkt og kraftfuldt i blikket på den 28-årige gom. Selvom han naturligvis var nervøs ved situationen.

- Goddav, Niels, sagde Richter og gav ham hånden.

Niels blev lidt befippet ved at se den gamle Richter stå lige ved siden af ham i den sorte præstekjole og med pibekrave.

- Nå, sådan en dag kan selv en stor og stærk landarbejder blive blød i knæene, sagde han med et venligt blik i øjnene til Niels.

Der var lidt behov for at løsne spændingen og afdramatisere det hele. Niels nikkede med et forsigtigt smil til præsten. Jo, det var en noget uvant situation for ham.

Præsten kendte godt bruden og hendes familie. Han havde døbt hende og hendes bror, begravet hendes oldemor og mormor. Det var mange år siden nu, og han selv var også ved at være gammel. De fleste var nok stoppet før en alder af 78 år, men Richter nød præstegerningen og at skrive sine prædiker.

I dag var det altså lille Elly Lauridsen og Niels Jepsen, der skulle giftes her i Læborg. Det var godt at se, at Agnes' børn klarede sig på trods af de vilkår, hendes mors liv havde givet dem. Elly var kommet i pleje hos en god familie, og det glædede den gamle præst, der så frem til at vie de unge folk.

Gæsterne begyndte at ankomme, og Niels rettede på sin fine hvide butterfly, satte sig op i koret og ventede spændt, mens han ubevidst vendte sin salmebog i hånden gentagne gange. Kirkeklokkerne stilnedes, og organisten stemte i med bryllupsmarchen. Så er det nu, det sker, tænkte han. Alle rejste sig i kirken og så hen imod døren. Den gik op, og ind kom den klejne Elly Viola med sin plejefar, Karl Schmidt.

Hendes øjne strålede og et stille smil bredte sig, mens hun gik op ad kirkegulvet i sin smukke brudekjole. Hun fik øjenkontakt med Niels, der stod så høj han var i sin pæne knækflip skjorte, hvid sløjfe og jakkesæt. Skoene var blankpudsede, håret redt tilbage og smilet stort.

Elly satte sig og lagde den lille hvide brudebuket i skødet på sin plejefar ved siden af. Hun løftede sløret over hovedet, smilede til Niels og greb salmebogen for at finde næste salme frem. Niels sad overfor, smilede tilbage og kiggede stolt på hende. Elly følte kenderne blive røde og pillede ved en af perlerne i sin fine hvide perlekæde.

Så bad præsten dem rejse sig.

- Kære Elly og Niels, begyndte han...

Det var en fin prædiken om livets svære kår, navnlig i disse kriseår og troen på kærligheden og styrken ved at møde fremtiden hånd i hånd. Slutteligt erklærede han dem for rette ægtefolk at være og gav dem velsignelsen.

Udenfor kirken blev der råbt tillykke. Senere skulle de til fotografen.

Det var en smuk dag, hun sent ville glemme. Det var den lykkelige dag, hvor hun stiftede familie. Sådan rigtigt. Nok havde hun følt sig hjemme hos Karl og Rasmine Schmidt, men hun var ganske klar over, at hun var plejebarn. Det blev der ikke lagt skjul på.

Hun var blevet behandlet rigtig godt, faktisk næsten bedre end Karl Schmidts egne børn, da han jo fik penge fra det offentlige for at have hende og andre børn i pleje. Han gav hende mulighed for at komme på højskole i Roskilde, noget som ikke tilkom hans egne børn. Det var en god tid.

Hendes egen mor, Agnes, så hun ikke meget til. Hun fik nyt om hende gennem Ejnar og Axel og glædede sig over at de tre søskende formåede at holde kontakt. Og nu havde hun så Niels, og han elskede hende.

Elly Viola Lauridsen gik i Nyby skole. Elly ses som nummer 3 fra højre i midterste række. Hun og hendes sidekammerat har begge kjoler fra den offentlige forsyning.

Eventyreren

København, 1926

Axel var ligesom søsteren Elly kommet i pleje. Han var vokset op på egnen som plejebarn hos en landmand, Søren og Andrea Petersen i Gørding.

Det var gode folk, og det havde været et godt hjem, men det var et hårdt slid i mark og stald, og arbejdet som karl på en gård var ikke lige den fremtid han drømte om. Han ville gerne have sit eget, men det var helt umuligt at få sin egen jord nu om dage. Hans kammerat, Lauritz, havde ligesom han arbejdet som medhjælper på forskellige gårde i Gørding og omegn.

Lauritz var heller ikke tilfreds og sammen drømte de om et bedre liv. De havde snakket mangan aftener om deres drømme og muligheder. Begge synes mulighederne var for små herhjemme. Nej, Amerika eller Canada. Der var friheden. De havde læst om mulighederne for at emigrere, og de havde ikke været længe om at beslutte sig for at tage det store spring og begynde et nyt liv.

De fik søgt om at få udstedt pas og kunne hente det senere i februar. De havde allerede købt billetter på 3. klasse til DFDS' "Skandinavien-Amerika Linien" og vekslet penge, så de hver havde de krævede \$25, som bevis på, at de kunne forsørge sig selv i den nye verden.

Efter at han havde taget afsked med sin plejefamilie og venner, tog han til København. Der opsøgte han sin mor, Agnes, som han gerne ville sige ordentlig farvel til. Det var lidt sørgmodigt, han vidste jo ikke hvornår eller om han nogensinde fik nogen af dem at se igen, men han glædede sig også til sit nye liv. Efter afskeden tog den kun 19-årige Axel sammen med sin ven, ud til Vestkajen i Københavns Frihavn for at gå ombord på damperen "Hellige Olav".

- Er du med, Lauritz, eller har du allerede fortrudt? råbte Axel og kiggede nedad mod kammeraten, mens han selv gik op ad lejderen på ydersiden af det store skib.

- Se dig nu hellere for, så du ikke falder i vandet, inden vi er kommet afsted, gav Lauritz igen og grinede.

Halvvejs oppe af lejderen stoppede Axel op, kiggede rundt og betragtede det store skib. "Hellig Olav" var et af havnens største skibe, halvandet hundrede meter langt og smukt med to master, der var forbundet med et telegrafkabel.

I midten stod den stolt knejsende sorte skorsten med det rødmaalede bånd. Skibets skrog var sort som alle Altlanterhavsdampere og med utallige runde køjer og udluftningskanaler af skinnende blank messing. Sikke et syn. Han vendte sig om og betragtede byen og landet, han skulle til at forlade. Det var et stort skridt, og han kunne ikke vente!

Tredjeklassen hørte til nedenbords, og her skulle passagerne spise side om side ved langborde.

- Nå, vi kan nok vente søgang på turen, kommenterede Lauritz, da de gik igennem spisesalen og så på stolene, der var fæstnet til gulvet.

Længere oppe havde anden og især første klasses passagerer helt andre forhold i deres saloner. Men bedst var det jo at stå ude på dækket og nyde udsigten, den friske luft og se på vrimplen af folk, mens bagage og varer blev løftet ombord af de mange lastekraner på skibsdækket.

Hen på eftermiddagen lød dampskibets kraftige tuden og langsomt tog alle ombordværende afsked med København, og få timer senere, da de passerede Kronborg, også afsked med deres gamle fædreland. Rejsen var begyndt. Axel fik en lille knude i maven, men tanken om alt det nye, de skulle opleve, fik den hurtigt væk igen.

Allerede dagen efter var de dog i havn igen, da "Hellig Olav" skulle samle passagerer op i Oslo. Her var der tid til at skrive lidt breve til familien. Axel sad og kiggede på sine fotografier. Han og Lauritz havde som turister brugt dagene i København og vandret rundt i byen.

På Rådhuspladsen havde de flottet sig og fået taget billeder af en gade-fotograf. Et sidste minde om Danmark og hovedstaden. Axel skrev bag på billedet en hilsen til sin halvsøster, Elly Viola Lauridsen:

"27/3 1926 - Kære Søster.

Jeg vil bare skrive et Par ord, for at lade dig vide at jeg har det godt. Nu er vi i Oslo - det er en meget pæn By set fra Havnen, men naar man kommer ind i den saa forsvinder glansen.

Nu kan du jo se om du kan kende mig.

Jeg staar jo paa Raadhuspladsen.

Hilsen til alle fra din Broder Aksel".

Snart efter sejlede "Hellig Olav" ud gennem den smukke Oslo-fjord, langs Norges sydkyst og nord om England med kurs direkte mod Halifax i Canada og derefter til New York i Amerika. Imens udforskede de to unge mænd skibet og kunne ikke nære sig. De dristede sig op på første klasse for at prøve, hvordan servicen var der.

- Vi lader, som om vi hører til. Vi sætter os bare ind i restauranten. Det skal nok gå, forsikrede Axel sin kammerat.

Det gik helt udmærket. Faktisk spiste de et par dage på første klasses restauranten, førend en overtjener diskret, men alvorligt prikkede dem på skuldrene.

- D'herrer. Kan I se at spise op, og returnere til der, hvor I kommer fra?

Det var ikke ligefrem et valg, og ærgerlige måtte de forlade den pæne salon og vende tilbage til tredje klasses store fælles spisesal. Dog ikke

uden smil på læben. De havde oplevet at være levemænd i vild luksus et par dage af turen.

Omsider nåede de ud på det åbne Atlanterhav, og det varede ikke længe før bølgerne skubbede godt og grundigt rundt med skibet. Sidst på eftermiddagen blæste det ret meget op og skibet vippede fra side til side.

- Hold da op! Her skal man da lige holde balancen, udbrød Lauritz muntert, mens de gik langs de smalle gangene inde i ved kahytterne.

Det blev hård søgang, hvor tallerkner og mad røg på gulvet. Flere gange måtte personalet sætte stole og borde på plads, gøre rent og dække op igen, efter at mad og drikkevarer var faldet på gulvet.

- Nå, der er da en del, der ikke kan klare mosten, nikkede Axel til kammeraten i retning af en mand, der lige havde kastet op.

Overalt så de søsyge gæster og folk, der hang ud over rælingen eller lå på gulve og stole. Søsygen ramte dog ikke de to ungersvende, så de nød, at der var lidt gang i den.

Efter cirka to uger kunne de se land. Skibet anlagde Halifax den 5. april 1926, og de to unge mænd fik bakset deres bagage og sig selv fra borde.

Nu gjaldt det emigrationsmyndighederne. Registranten kiggede på Axel og hans kammerat. Det var Axel, der blev spurgt og som svarede for dem begge.

- Money? Registranten kiggede spørgende på Axel, der ikke lige svarede.

- Dollars? Axel forstod, hev lettet pungen frem fra inderlommen og svarede:

- Yes, 25 dollars.

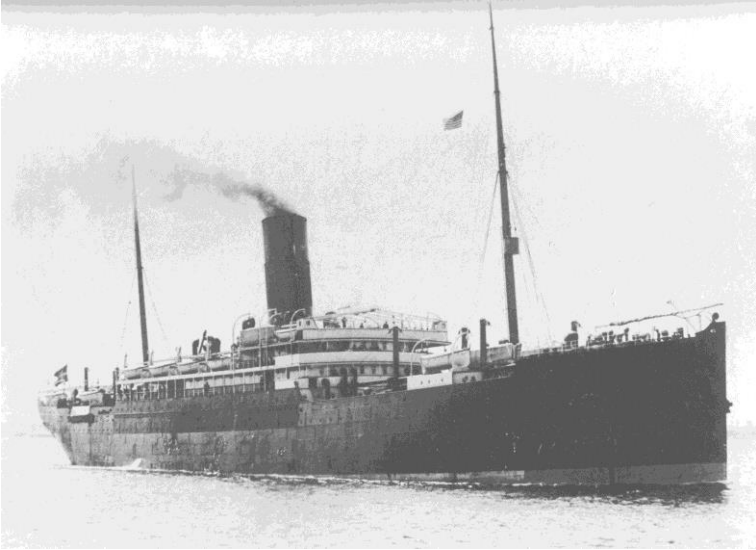
Registranten gennemså deres pas, noterede oplysningerne i indrejsejournalen. Han rakte dem deres indrejsepapirer og ønskede de to unge mænd held og lykke i deres videre færd.

Drengene kikkede på hinanden med et stort smil, tog armene om hinandens skulder og gik jublende deres nye liv i møde. Nu begyndte eventyret!

Axel Lauridsen som 19-årig foran Rådhuspladsen. Det er Palace Hotel i baggrunden og Københavns Rådhus til højre i billedet.

Bag på billedet skrev Axel en hilsen til sin halvsøster Elly Viola Lauridsen fra Oslo, den 27. marts 1926, mens han venter på den videre sejlads til Halifax, Canada - "Nu kan du jo se om du kan kende mig" (håndkoloreret foto).

Axel rejser med "Hellig Olav" fra Københavns Frihavn, via Oslo, til Halifax.

Forholdene på 3. klasse er ikke luksuriøse, så Axel og vennen Lauritz sniger sig op i restauranten på 1. klasse. Det går godt et par dage.

Del 2

Kilder og metode

Anton Lauritzen (Cathrines far)

Fødsel & dåb

Vi ved at Anton er født 25.11.1804 i Askov fra kirkebog over Malt Sogn 1787-1814, opslag nr. 36 (nederst). Kirkebogens tekst lyder: "Den 25 November havde Laurits Tønnisen og Hustrue en Søn til Daaben kaldet Anton. Fadderne vare Anders Jepsen, Anders Sørensen, Niels Jensen junior, Mette HansDatter Marie, Laurits Nissens Kone fra Vejen bar Barnet."

Kilde, Kirkebog 1787-1814 Malt, opslag nr. 36

<https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17122672#161911,27200983>

Antons forfædre

Anton indgår i et andet ane-træ, der allerede findes online med kildeangivelse. Heraf kan vi se nærmeste familie, herunder hans far Anton Lauritz Tønnesen og mor Mette Madsdatter.

Kilde, Anetræ over Anton Lauridsen (v/Erik Nørring Christiansen):

<https://www.geni.com/people/Anton-Lauridsen/6000000014165716986?through=6000000014165850418>

Død

Anton dør som 75-årig af alderdom og efterlader sig hustruen Maren. Han begravnes den 19. maj 1880 i Vejen.

Kilde, Kirkebog 1875-1891 Vejen, opslag 152

<https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17127676#171491,28783247>

Maren Jensdatter Dall (Cathrines mor)

Fødsel & Døb

Vi ved at Maren er født 15.06.1812 i Københoved fra kirkebog over Skrave Sogn 1797-1814 (Side 2, første kolonne, næst nederst – ud for det store "V").

Teksten lyder: "d. lod Jens Dall og H.(ustru) Cathrine Marie af Kjøbenhoved deres d. 15 Juni hiemmedøbte Datter Maren Dall føre til Kke.(Kirke) og frembære ved Barnets Faster. Test. Peder Hansen Smed, Christen Clausen, Niels Terkelsen"

Kilde, Kirkebog 1797-1814 Skrave, opslag nr. 9

<https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?bsid=202423#202423,38368267>

Marens forfædre

Maren indgår i et andet ane-træ, der allerede findes online med kildeangivelse. Heraf kan vi se nærmeste familie, herunder hendes mor Cathrine Marie Friederichsdatter og Jens Christian Dall. Vi ser også at de var otte børn i alt. Anetræet spores blandt andet tilbage til en Christen Pedersen Dall i Aalborg, født 1694.

Kilde, Ane-træ over Maren Jensdatter (v/Erik N. Christiansen):

<https://www.geni.com/people/Maren-Dall/6000000014165850418?through=6000000014166228514>

Død

Maren dør 11. april 1902, af kirkebogen læser man: "Forhenværende Distriktsjordemoder af Vejen Vestermark, Vejen Sogn, Malt Herred, Enke efter Husmand Anton Lauridsen samme Steds (sidste fælles Bopæl). Født i Københoved, Skrave Sogn, Sønderjylland. Forældre Kroejer Jens Clausen Dall og Hustru Ane Marie af Københoved". Af samme kirkebog fremgår at datteren, Cathrine Marie Lauritzen, dør kun 14 dage senere.

Kilde: kirkebog, Marens død:

<http://ao.sa.dk/ao/data.ashx?bid=28783524>

Kilde: kirkebog, Cathrines død:

<https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?bsid=171492#171492,28783525>

Antons og Marens færd

Skodborghus, 1840

Via folketællingen i 1840 for Vejen, ser vi at Anton og Maren bor: "I en gaard i Skodborghus som Tjennestefolk hos Gaardejerinde Enke Ane Thomsen". Det gamle slot "Skodborg" blev nedrevet i 1811 og "Skodborghus" betegner området, der ligger op ad Kongeåen mellem Vejen og Skodborg.

Efter 1864 bliver Skodborghus en vigtig grænseovergang mellem Danmark og Preussen. "Skod" kommer af ordet "Skut", der betyder "Skat". Skodborg Slot betød så faktisk "Skatteslottet".

Kilde, Folketælling i Vejen, 1840:

<http://www.danishfamilysearch.dk/cid4315269>

Huset "Hjælp" i Vejen, 1845-1902

Via folketællingerne i 1845, 1850, 1855, 1860, 1870 og 1880 ser vi at Anton og Maren bor i huset "Hjelp/Hjælp" på Vejen Vestermark med deres otte børn. Vi kan se at Cathrine stadig bor hjemme i 1855, men ikke i 1860. Af folketællingen i 1860 fremgår en Laurids Krüger, 8 år, Fattigvæsnet på adressen.

I 1890 er Anton død og optællingen dette år er lidt sjusket. Maren, Cathrine og Agnes optræder under "Vejen Mølle" (Vejen store vandmølle) der lå tæt på. Men da optællingen rummer mange huse og skribenten har ikke noteret matrikelnumre, kan man ikke deraf bestemme at de bor på "Vejen Mølle".

Det understreges yderligere af kirkebog fra Marens død, hvor det notes at: "hun boede på hendes og Antons sidste fælles bopæl", som var huset "Hjælp", ligesom det også fremgår af Folketællingen fra 1901.

Vejen Lokalhistoriske Arkiv oplyser om huset "Hjælp": " Ved udskiftningen af Vejen By i 1785 fik syv huse tildelt jord. Temmelig meget endda. De fik hver 2 skæppe hartkorn. Husene blev flyttet ud - de fleste deriblandt "Hjælp" til Vejen Vestermark. Husene fik alle et navn ved udflytningen: Lykke, Velsignelse, Victoria, Nåde, Flid, Hjælp og Lyst. Husene blev senere købt til selveje og skøderne blev tinglyst i 1800 og "Hjælp" har matr.nr. 42A. Man kan følge husets videre skæbne i Skøde- og Panteprotokollerne for Malt-Gørding Herred. 1800-tallets første årtier er ikke medtaget i protokollens realregister og her kan bogen Vejen Sogn i Malt Herred hjælpe lidt på vej.

"Hjælp" - det første skøde tinglæstes 5. aug. 1800, fra ejeren af Estrup Hovedgård til stedets fæster Hans Madsen. Stedet var på 2 skæppe hartkorn, prisen var 150 rigsdaler. 1809 blev stedet solgt til Jens Pedersen, som døde i 1815. Enken giftede sig med Niels Andersen, som overtog stedet. I 1832 solgte han ejendommen til Laurids Andersen for 560 Rigsbankdaler sølv. Fattiggården lå tæt på husene, lidt længere ned af vejen.

Kilde, Folketællingen i Vejen, 1845:

<http://www.danishfamilysearch.dk/cid5861990>

Kilde, Folketællingen i Vejen, 1850:

<http://www.danishfamilysearch.dk/cid7502959>

Kilde, Folketællingen i Vejen, 1855:

<http://www.danishfamilysearch.dk/cid16351561>

Kilde, Folketællingen i Vejen, 1860:

<http://www.danishfamilysearch.dk/cid14758926>

Kilde, Folketællingen i Vejen, 1870:

<https://www.danishfamilysearch.dk/cid9353641>

Kilde, Folketællingen i Vejen, 1880:

<https://www.danishfamilysearch.dk/cid10091484>

Kilde, Folketællingen i Vejen, 1890, opslag 20, nr. 29-31:

<https://www.sa.dk/ao-soegesider/billedviser?bsid=59137#59137,12168446>

Kilde, Folketællingen i Vejen, 1901 opslag 91:

<https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?bsid=22538#22538,2544980>

Ved besøg i Rigsarkivet er der undersøgt Distriktsjordemoder journaler for at finde journaler som Maren Dall kunne have udfærdiget. Det lykkedes dog ikke. Så vidt vides findes kun journaler fra 1889 og frem, hvilket er efter at Maren blev pensioneret. I disse kunne Ejnar Hegelund og Elly Viola Lauridsen optræde, hvilket dog ikke blev undersøgt i første omgang.

Der blev søgt i: Arkivskaber: Ribe Lægedistrikt / Arkivserie: Protokol for distriktsjordemoderen i Læborg / Løbenummer: 49-53 og Arkivskaber: Ribe Lægedistrikt / Arkivserie: Protokol for distriktsjordemoderen i Vejen / Løbenummer: 59-63 / Indhold: 1889 – 1894.

Ejerforholdene omkring „Hjælp“ da Anton og Maren overtager huset eller ved deres død, er ej heller undersøgte endnu.

Den 25 November havde Laurits Tønne
 wiser og hustruen en Søn til Daaben kaldet
 Anton. Fadderne vare Anders Jepsen,
 Anders Sørensen, Niels Jensen
 junior, Mette Hans Datter Marie,
 Laurits Nissens Kone fra Wejers Bar
 Barnet -

Anton Lauritzen fødes 25. november 1804. Teksten lyder: "Den 25 November havde Laurits Tønnesen og Hustrue en Søn til Daaben kaldet Anton. Fadderne vare Anders Jepsen, Anders Sørensen, Niels Jensen junior Mette Hans Datter Marie, Laurits Nissens Kone fra Wejen bar Barnet".

<p>15. Juni fødte d. 15. Juni d. 15. Juni d. 15. Juni</p>	<p>Jens Dall og H. (ustru) Cathrine Marie af Kjøbenhoved deres d. 15. Juni hie meddøbte Datter Maren Dall føre til Kke. (Kirke) og frembære ved Barnets Fæster. Test. Peder Hansen Smed, Christen Clausen, Niels Terkelsen".</p>	<p>2 Maj fødte 13 Juni fødte</p>
---	--	---

Maren Dal fødes 15. juni 1812, hvilket fremgår af kirkebog for Skrave Sogn. Teksten ud for 15. juni lyder: "d. lod Jens Dall og H. (ustru) Cathrine Marie af Kjøbenhoved deres d. 15 Juli hie meddøbte Datter Maren Dall føre til Kke. (Kirke) og frembære ved Barnets Fæster. Test. Peder Hansen Smed, Christen Clausen, Niels Terkelsen".

Cathrine Marie Lauritzen

Fødsel & dåb

Vi ved at Cathrine er født i 23.02.1844 i Vejen fra kirkebog over Vejen-Læborg Sogn. Herfra kan vi også se at hun bliver hjemmedøbt 29. februar og kirkedøbt 21. april 1844. Forældre er Anton Lauritzen og hustru jordemoder Maren Dal af „Hjælp“ på Vejen Mark.

Som vidner var: Pige Cathrine Marie Dal af Kjøbenhoe (Marens mor), Levin Hansen af Hujet Lyst og Gudrun Andersen Jepsen af Askov.

Kilde, Kirkebog (kontraministerialbog) over Vejen-Læborg Sogn 1821-1859, opslag 53, 1844 nr. 2:

<https://www.sa.dk/ao-soegesider/billedviser?bsid=171489#171489,28782777>

Død

Cathrine er flyttet hjem til sin gamle mor i Vejen og passer hende til hun dør 11. april 1902. Cathrine selv, der er 58 år, dør umiddelbart 14 dage senere, den 30. april 1902 jf. kirkebogen for Vejen Sogn. Det er sognepræst Richter, der begraver Cathrine. Teksten lyder:

"Ugift Indsidderske af Vejen Vester mark, Vejen Sogn, Malt Herred. Født samme Steds. Forældre: Afdøde Husman Anton Lauridsen og afdøde Hustru (forhenværende Distriktsjordemoder) Maren Dall af Vejen Vestermark".

Kilde, Kirkebog for Vejen Sogn, opslag nr. 8:

<https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?bsid=171492#171492,28783525>

Ved besøg på Rigsarkivet er forgæves forsøgt fundet dødsattest på Maren og Cathrine. Der er søgt i følgende: Arkivskaber: Sundhedsstyrelsen / Arkivserie: Dødsattester, Jylland / Løbenummer: 157 / Indhold: 1902 Viborg-Thisted samt Løbenummer 158.

Cathrine Maries færden

Brørup, 1859

Vi kan se på Tilgangslisten for Brørup 1851-1875, side 17, nr. 26 at Cathrine flytter hertil 1. november 1859 for at starte som tjenestepige på en gård. Det er noteret at hun er 15 år gammel.

Vi kan se af Folketællingen for Brørup i 1860, at Cathrine nu er 16 år og tjenestepige hos Moritz & Helene Elsass på en gård i Eskelund ved Brørup. Her fremgår også at Elsass har krohold, høkeri og bageri. Udover de to tjenestepiger der er nævnt, findes også en bagersvend og en staldkarl. Elsass er 38 år, hustruen 26 og de har to børn på 4 og 2 år.

Kilde, Tilgangsliste 1851-1875 Brørup, side 17, nr. 26:

<https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?bsid=160687#160687,27006195>

Kilde, Folketælling 1860 i Brørup, 3. sidst nederst på anden side:

<https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?bsid=8541#8541,210318>

Kilde, Folketælling 1860 Brørup, Moritz Elsass:

<http://www.danishfamilysearch.dk/cid8829441>

Kilde, Moritz Elsass slægten (fransk):

<http://leonval.free.fr/ELSAS/fambook/fambook.htm>

Vamdrup, 1870

Af kirkebogen over Jakob Laurtizens dåb ser vi i anmærkninger: "Moderen tjente 10 maanedersdagen forud hos kroeier Jørgensen i Vamdrup. Barnets fødsels er tilført Vamdrup kirkebog". Da Jakob blev født 29. december 1870 ved vi derfor at Cathrine har boet i Vamdrup den 1. marts 1870.

Dette bekræftes tillige af Folketællingen i 1870 for Vamdrup, hvor hun står opført som ugift tyende på Gjæstgivergaarden hos kroejer Hermann Klinge Jørgensen og hustru Ane Jørgensen. Udover Cathrine har de fem andre tjenestepiger og to mænd samt en logerende og to børn.

Kilde, Kirkebog Vejen-Læborg Sogn 1859-1874 opslag 27
<https://www.sa.dk/ao-soegesider/billedviser?bsid=171490#171490,28782954>

Kilde, Folketælling 1870, Vamdrup, nr. 176:
<https://www.danishfamilysearch.dk/cid16939938>

Åbenrå, 1878

Ifølge Personregisteret for Åbenrå, blev Agnes døbt i det dengang preussisk kontrollerede Åbenrå i 1878. Moderen, Cathrine, fremgår her som "unverehelichten Dienstmagd" (ugift tjenestepige).

Resumé af teksten: "Jordemor Anna Elisabeth Hansen meddeler 3.8.1878 Standesamt at ugift tjenestepige Catharina Maria Lauritzen bopæl: Aabenraa, 3. kvarter, Hus nr. 58 har født en datter den 2.8.1878 om eftermiddagen kl. 11.45. Barnets navn: Agnes Malfriede".

Kilde, Personregisteret for Åbenrå, opslag 161:
<https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=16520390#38328,5406232>

Af kirkebog for Aabenraa Sogn, for dåben 11. august 1878, fremgår følgende tekst: "Agnes Malfriede Lauritzen unehel. Tochter derr Catharina Maria Lauritzen (30 Jahre) (Tochter des Hufners Anton Lauritzen und der Maria Dall in Ribe Amt.). Gev.: 1. Jacobine Klems, 2. Christiane Hansen, 3. Matthias Bahrt."

Kilde, Kirkekog 1858-1882 Fødte, Aabenraa, Rise, Opslag 294, nr. 131:
<https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17217494#202986,38493146>

Vejen, ~1885-1902

På et tidspunkt mellem 1878 og 1890 flytter Cathrine fra det tyskkontrollerede Åbenrå til Vejen by for at bo sammen med sin gamle mor.

Folketællingen i Vejen, 1. februar 1890 er sjusket og det står opført i et hus under Vejen Mølle. Der er ikke påført matrikler, men af andre kilder bekræftes at de stadig bor i huset "Hjælp". Optællingen viser en M. Dal

(Mette) på 77 år og M. Lauridsen (Cathrine Marie) på 44 år (reelt 45 år) samt Agnes Lauridsen, 11 år.

Folketællingen i 1901 viser at Maren er pensioneret jordemoder, og har 3 levende børn og 8 døde. Som anmærkninger til Maren står: "Taget fast bopæl i sognet 1840, Sidste bopæl før tilflytning: Linddrup". Cathrine er sy pige og har 2 levende børn. Agnes er på dette tidspunkt flyttet til København og hendes 3 årige søn, Ejnar Hegelund, passes af hendes mor Cathrine og mormor Maren. De to damer bor her til de begge dør i april 1902.

Kilde, Folketælling, Vejen, FT1890, opslag 261-263:

<http://www.danishfamilysearch.dk/cid12280294>

Kilde, Folketælling, Vejen, FT1901, opslag 91:

<https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?bsid=22538#22538,2544980>

Moritz Elsass	38	gift	Hustru	Konjunkt af Kjøbst Gårde
Julius Elsass	26	∞	Hustru	Jens Laur.
Nicola Elsass	4	} ugift	Konjunkt	Jens Laur.
Julius Elsass	2		Konjunkt	Jens Laur.
Konradt Elsass	21	ungift	Hustru	Konjunkt
Katrine Marie Lauritzen	16	∞	∞	∞
Gottlieb Benjamin Jørgen	25	∞	Hustru	Konjunkt
Jens Jørgensen	32	∞	Hustru	Konjunkt

Folketællingen for Malt Herred i 1860 viser 16-årige Katrine Marie Lauritzen som tjenestepige hos Moritz Elsass (3. linje fra neden).

Jacob Bang

Fra Kongeåmuseet i Vamdrup har vi modtaget kildemateriale om Jacob Bang, idet der blev afholdt foredrag i Historisk Forening 25. februar 2014 om netop ham. Bang er interessant for museet fordi han var toldkasserer en del af sit liv i Vamdrup og ikke mindst fordi der findes en del korrespondance fra hans tid som soldat i 1864.

Lokalhistorisk Arkiv i Vamdrup har foretaget en del slægtsforskning af Jacob Bang og fået doneret breve og billedmateriale af Bangs efterkommere. Det var helt ukendt for arkivet at Jacob Bang havde fået et barn med Catrine Marie Lauritzen i 1870.

Fødsel & dåb

Født 5. januar 1844 i Akkerup Præstegaard som søn af præst i Haarby kirke, Lauritz Peter Bang og hustru Sara Kristine Gøtzsche. Lauritz var tidligere giftet med Magdalene Elise, der døde i forbindelse med deres 3. barns fødsel.

Et andet barn dør inden Sara bliver Lauritz' anden kone, 14 år yngre end præsten. De får yderligere 11 børn sammen, hvor Jacob Bang er nr. 5 i søskendeflokken af andet ægteskab.

Død

Jakob Bang dør 24. marts 1934 som 90-årig.

Kilde, Foredrag af 25. Februar 2014 Kongeåmuseet, Vamdrup

Kilde, Kraks Blå bog 1989, side 11:

<http://dis-danmark.dk/bibliotek/900034.pdf>

Jacobs færd

Odense, 1858

Sammen med sin storebror kommer han på Odense Katedralskole, hvor han i 1859 tager præliminæreksamen.

Helsingør, 1861

I 1861 er reglerne for optagelse på officersuddannelsen blevet lempet, så civile nu kan søge ind, og han bliver optaget. Uddannelsen foregår på Kronborg, men da halvdelen af uddannelsen er overstået – og han kan kalde sig reserveofficer – står det klart, at hæren ikke har brug for flere officerer.

Flensborg, 1863

Jakob Bang søger nu ind som kontorist på toldkontoret i Odense, men i august 1863, da det trækker op til krig indkaldes han. Han bliver tilknyttet 17. regiments 2. kompagni under ledelse af Chr. Gandil. I julen 1863 overføres disse soldater med dampskibet "Hekla" fra Korsør til Flensborg.

Mysunde-Sankelmark-Dannevirke-Dybbøl, 1864

17. regiment deltog i Mysunde og Sankelmark slagene. De mistede allerede under tilbagetoget fra Dannevirke mange mænd og blev oven i købet sat på vagt de første døgn efter ankomsten til Dybbøl. Ved preussisk bombardement i marts måned sprang et krudtkammer i luften og tog ligeledes mange af 17. regiments soldater med sig.

Fyn, 1864

Det hårdt prøvede 17. regiment blev kort efter overført til Fyn og oplevede således ikke prøjsernes overgang til Als. Jakob Bang får som 20-årig tildelt Ridderkorset for sin indsats som officer under krigen.

Vamdrup, 1867

Efter krigen fortsætter Jacob Bang sin karriere inden for toldvæsenet og kommer til Vamdrup som toldassistent i 1867. Vi ser af folketællingen i Vamdrup 1870, at han er toldforvalter her, ligesom vi af kirkebogen for Jakob Lauritzens fødsel i 1870 ser ham som udlagt barnefader boende i Vamdrup. I Vamdrup bor han i den bygning, der i dag huser byens bibliotek.

Kilde: Kongeaamuseet, foredrag om Jacob Bang, 2014.

Kilde, Folketælling 1870, Vamdrup, Jacob Bang:

<https://www.danishfamilysearch.dk/cid16939985>

Kilde, Kirkebog, Vejen-Læborg Sogn, opslag 27:

<https://www.sa.dk/ao-soegesider/billedviser?bsid=171490#171490,28782954>

Vamdrup, 1888-1934

Som mange andre i toldetaten, må Jacob Bang flytte rundt i landet og kommer tilbage til Vamdrup som toldforvalter i perioden 1888-1903.

Jakob bliver gift med Christiane Jensen (f. 02.09.1853) fra Løgstør omkring 3. august 1875 og de får sammen 12 børn, hvoraf to er dødfødte. Det sidste barn, Knud Skjalm Hvide Bang, fødes 29. maj 1890, og Christiane må være død kort tid efter*.

Jakob Bang bliver gift 21. juli 1894 med den 35-årige Thyra Augusta Beck (f. 01.01.1859) og de får sammen datteren Helga Sophie den 5. maj 1899. Jakob og Thyra lever sammen til deres død i henholdsvis 1934 og 1932, og ligger i dag begravet på Vamdrup Kirkegård.

Kilde: Ingrid & Kaj Schmidt slægtstræ**:

<http://www.sm1.dk/schmidt/fam78443.htm>

Kilde: Herredfoged Troels Winther og hans efterslægt:

<http://troelswinther.dk/familygroup.php?familyID=F21052&tree=TW1>

Kilde: Schmidt family tree:

<http://www.sm1.dk/schmidt/fam78443.htm>

Kilde: Thyra Augusta Bang, Geni Tree:

<https://www.geni.com/people/Thyra-Augusta-Bang/6000000032264369767?through=6000000032263859984#/tab/timeline>

Kilde: Gravstensarkivet, Vamdrup Kirkegård:

http://www.gravstensarkivet.dk/kirkeg/kg_foto.php

Kilde, Foredrag af 25. Februar 2014 Kongeåmuseet, Vamdrup

Jacob Bangs forældre. Moderen Sara Christine Bang og faderen, præsten fra Haarby på Fyn, Lauritz Peter Bang.

Kjære Jacob! Hjærtelig hilsener jeg dig
en lille Bouquet siden fra vor Hjørne,
som jeg beder dig ikke at hers...re.(?)
Som snart hjem og pluk dem selv.
Derefter længes jeg meget.
Din hengivne Søster
Petra Bang

Kjære Jacob! Hermed sender jeg Dig
En lille Bouquet ude fra vor Hjørne,
Som jeg beder Dig ikke at hers...re.(?)
Kom snart hjem og pluk dem selv.
Derefter længes jeg meget.
Din hengivne Søster

Petra Bang

Brevet fra Jacobs søster under krigen, hvor hun sender ham en buket gjækker hjemmefra. De tørrede blomster findes stadig blandt Jacob Bangs breve på Kongeåmuseet.

Jakob Lauridsen (Cathrine og Jacobs barn)

Fødsels & dåb

Han bliver født uden for ægteskab den 29. december 1870 i Vamdrup og udlagt barnefader er en Leutnant Bang fra Vamdrup. Ved folketællingen 1870 i Vamdrup finder vi kun én Jacob Bang. Han står som værende: "Secondlieutenant, toldassistent og Ridder af Dannebrog". Han bor på daværende tidspunkt i "Beboelsesleiligheden for toldembedsmændene".

Af kirkebogen for Jakob Lauridsens dåb ser vi i anmærkningerne: "Moderen tjente 10 maanedersdagen forud hos kroeiier Jørgensen i Vamdrup. Barnets fødsel er tilført Vamdrup kirkebog". Da Jakob bliver født 29. december 1870 ved vi derfor at Cathrine bor i Vamdrup den 1. marts 1870.

Kilde, Folketælling 1870, Vamdrup, Jacob Bang:

<https://www.danishfamilysearch.dk/cid16939985>

Kilde, Kirkebog, Vejen-Læborg Sogn, opslag 27:

<https://www.sa.dk/ao-soegesider/billedviser?bsid=171490#171490,28782954>

Død

Der er endnu ikke fundet information om Jakobs død.

Jakobs færden

Vejen, 1870

Vi ser af Folketælling Vejen By & Sogn fra 1880 at Jakob tages i pleje hos Cathrines mor og far, Maren Dall og Anton Lauridsen.

Kilde, Folketælling, Vejen By, 1880:

<http://www.danishfamilysearch.dk/cid10091485>

Sønderborg, ~1898-1902

Vi kan se at han får fire børn, nok med sin anden kone, enkefrue Marie Anna Kathrine Bradberg (f. 26.06.1870), da de har hendes efternavn som mellemnavn. Deres to første børn, Ida og Aage er fødte og døbt i Sønderborg henholdsvis 28.02.1900 og 16.12.1902.

Af samme årsag må Jakob have været gift inden.

Århus, 1902-1911

Vi finder ægteparret igen i folketællingen for Århus i 1911. Nu har de fået to børn mere i Århus: Kristiane Bradtberg Lauridsen (f. 12.07.1903) og Fridthjof Bradtberg Lauridsen (f. 07.01.1905). Her bor de i lejlighed på hjørnet af Høegh-Guldbergsgade og Samsøgade (matr.nr. 101). De er tilflyttet fra Sønderborg 1. oktober 1902. Jakob er nu prokurist hos Firmaet A/S Nordisk Kaffekompagni, København, Århus Afdelingen.

Kilde, Sønderborg Kirkebogsregister:

<http://www.esla.dk/media/andref/Sonderborg%20Kirkebogsregister%20for%20fodte%20i%20Sønderborg%201894-1936.pdf>

Kilde, Folketælling 1911, Høgh-Guldbergsgade, Århus:

<https://familysearch.org/ark:/61903/1:1:Q2WW-51PH>

Kilde, Nordisk Kaffekompagni, (tilfældig kvittering):

<http://www.dokumentbanken.dk/shop/nordisk-kaffe-kompagni-4111p.html>

3 December	Andreas Pedersen	Østl. Sog. den 6 April	42 Aar. Hend. Jens Christensen Pedersen paa Bium Bach og Skolelær. Hortensum. 26 Aar
29 December	Jakob Lauridsen (Uægte)	Østl. Sog. den 5te Januar 1871	Hend. Marie Lauridsen Petersen af Bium. 27 Aar 27 Aar og udlagt Lieutnant J. Bang af Vamdrup
1871		Østl. Sog. den 5 April	Hend. Søren Jørgensen af Bium og udlagt Lieutnant J. Bang af Vamdrup. 27 Aar. Hend. Marie Lauridsen
2 januar	Kristian Jensen		

Kirkebogen over Vejen-Læborg Sogn, hvor Jakob Lauridsen er opført som født 29. december 1870 og døbt 5. januar 1871. Under navnet er i parentes skrevet: "Uægte".

Teksten (delvist synlig på ovenstående) viser blandt andet: "Katrine Marie Lauridsen af Vejen Mark 27 Aar og udlagt barnefader Lieutnant J. Bang af Vamdrup.

Moderen tjente 10 maanedersdagen forud hos Kroeier Jørgensen i Vamdrup".

Agnes Malfriede Lauritzen

Fødsel & dåb

Vi ved fra fødselsattesten i Personregisteret for Åbenrå, at Agnes fødes 2. august og bliver døbt 11. august 1878 i det dengang tyske Åbenrå. Moderen, Cathrine, fremgår her som "unverehelichten Dienstmagd" (ugift tjenestepige).

Resumé af teksten: "Jordemor Anna Elisabeth Hansen meddeler 3.8.1878 Standesamt at ugift tjenestepige Catharina Maria Lauritzen bopæl: Aabenraa, 3. kvarter, Hus nr. 58 har født en datter den 2.8.1878 om eftermiddagen kl. 11.45. Barnets navn: Agnes Malfriede". Der er ikke angivet nogen far.

Kilde, Fødselsattest, Personregisteret for Åbenrå, opslag 161:

<https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=16520390#38328,5406232>

Af kirkebog for dåben 11. august 1878, fremgår følgende tekst: "Agnes Malfriede Lauritzen unehel. Tochter derr Catharina Maria Lauritzen (30 Jahre) (Tochter des Hufners Anton Lauritzen und der Maria Dall in Ribe Amt.). Gev.: 1. Jacobine Klems, 2. Christiane Hansen, 3. Matthias Bahrt.". Der er ikke angivet nogen far.

Kilde, kirkebog 1858-1882 Fødte, Aabenraa Sogn, Opslag 294, nr. 131:

<https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17217494#202986,38493146>

I Åbenrå sogn findes der i dag tre kirker: Den middelalderlige Sct. Nicolai kirke, Sct. Jørgens kirke og Høje Kolstrup kirke. De to seneste overgik først til folkekirken i henholdsvis 1948 og 1997, hvorfor det ret sikkert er i Sct. Nicolai kirke, at Agnes er døbt.

Død

Vi har meget klar kilde til beskrivelse af Agnes' sidste tid i brevet fra Ejnar Hegelund til sin halvsøster Elly Viola Jepsen (f. Lauritzen). Teksten er i sin helhed gengivet andetsteds her i bogen.

Heri fremgår blandt andet at Agnes dør af kræft på det nu nedlagte Københavns Kommunehospital, der ligger mellem Øster Farimagsgade, Bartholinsgade, Øster Søgade og Gammeltoftsgade. Af kirkebogen for Kommunehospitalets Sogn, København, fremgår det at hun dør som 60-årig den 20. maj 1939 og at hun bor i Adelgade 38, 2. sal. Hendes beskæftigelse er: Aldersrentenyder.

Kilde, Ejnar Hegelunds brev til Elly Viola Lauridsen fra 27.05.1939

Kilde, Kirkebog 1935-1939, Kommunehospitalet, opslag 245, 20. maj:
<https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?bsid=152871#152871,25453070>

Sognepræst H. Svejstrup i Vejen frem til 1893. Han blev efterfulgt af sognepræst og forfatter John Charles Louis Richter. Richter indvier også den nye Vejen kirke og sidder i embedet til sin død i december 1928. Richter følger om nogen familien Lauridsen gennem tiden. Han begraver mor og datter Maren Dall og Cathrine Lauridsen. Han døber Agnes' børn Ejnar Hegelund og Elly Viola Lauridsen og det er også ham der vier Elly og Niels Jepsen i 1928.

Vejen gamle kirke indtil 1896. Den nuværende kirke er bygget nogle hundrede meter derfra. En lav hæk markerer i dag den gamle kirkes grundplan.

Agnes' færd

Åbenrå, 1878

Agnes fødes i 1878 i Åbenrå og er altså tysk født jævnfør ovenfor, og bor i Åbenrå med sin mor.

Vejen, Huset "Hjælp", Vejen Vestermark, 1890

Vi kan se af Folketællingen for Vejen by, 1880 at hun endnu ikke bor i Vejen, men i folketællingen fra 1. februar 1890 bor 11-årige Agnes med sin mor og mormor Maren i Vejen. Vi kan også konstatere at Agnes bliver konfirmeret i Læborg Kirke i 1892, bosiddende hos enke Maren Dall på Vejen Mark og at hun er datter af ugifte Cathrine Marie Lauridsen.

Kilde, Folketælling i Vejen, 1880:

<https://www.danishfamilysearch.dk/cid10091484>

Kilde, Folketælling i Vejen, 1890, 261-263:

<https://www.danishfamilysearch.dk/cid12280294>

Kilde, Konfirmation i Læborg, 1892, nr. 17:

<https://www.sa.dk/ao-soegesider/billedviser?bsid=171492#171492,28783415>

København, Nansensgade 32, 1896

Allerede i 1896 er Agnes at finde i Nansensgade 32 i København. Hun er nu 18 år. Vi ved det, fordi der i kirkebogen for Ejnar Hegelunds fødsel i 1897 fremgår, at moderen opholder sig "på 10-månedersdagen før nedkomst" (dvs. december 1896) hos en Slagtermester Jensen, Nansensgade 32, Købehavn K.

Vejen, Huset "Hjælp", Vejen Vestermark, 1897

Agnes føder, som 19 årig, Ejnar Hegelund i Vejen. Vi kan af kirkebogen se at hun er ugift og bor på Vejen Vestermark, givetvis hos mormor Maren.

Det er sognepræst Richter der døber barnet og som udlagt fader er sadelmager Johan Vilhelm Hegelund af København. Af Politiets regis-

terblade ser vi, at Johan Vilhelm Hegelund er ugift og bor i 1895 i Lille Regnegade 4, 2. i København.

Kilde, kirkebog 1892-1902 Vejen, opslag 31, nr. 24:

<https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?bsid=171492#171492,28783296>

Kilde, Politets registerblade, Johan Vilhelm Hegelund (1897-1893):

<http://www.politietsregisterblade.dk/component/sfup/?controller=politregisterblade&task=viewRegisterblad&id=1937894>

Kilde, Politets registerblade, Johan Vilhelm Hegelund (1895-1899):

http://www.politietsregisterblade.dk/component/sfup/?controller=politregisterblade&task=viewRegisterblad&id=1592822&searchname=polit_simple

Kilde, Politets registerblade, Johan Vilhelm Hegelund (1899-1915):

<http://www.politietsregisterblade.dk/component/sfup/?controller=politregisterblade&task=viewRegisterblad&id=2195392>

København, Vestre Boulevard 11, 1901

Af Politets registerblade kan vi se, at Agnes flytter igen fra Vejen til København i 1901, hvor hun bliver tjenestepige hos en Møller på Vestre Boulevard 11, 3. sal. I dag hedder vejen H. C. Andersens Boulevard. Hun er da 23 år. Af folketællingen i 1901 ser vi at hendes 3-årige søn, Ejnar Hegelund, passes af moderen Cathrine og mormor Maren, der bor i byhuset i Vejen.

Kilde, Politets registerblade (03.04.1901):

<http://www.politietsregisterblade.dk/component/sfup/?controller=politregisterblade&task=viewRegisterblad&id=1408379>

Kilde, Folketælling, Vejen, FT1901, opslag 91:

<https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?bsid=22538#22538,2544980>

Vejen, Huset "Hjælp", Vejen Vestermark, 1902

Agnes' mormor, Maren Jensdatter Dall, dør i Vejen som 89-årig den 11. april 1902 og kun 14 dage senere dør hendes mor Cathrine som 58-årig den 30. april 1902. Se kilder under henholdsvis Maren og Cathrine. Dermed står den kun 4-årige Ejnar Hegelund alene tilbage, hvorfor Agnes nødvendigvis må forlade København igen, for at rejse hjem til huset i Vejen.

Det ved vi på baggrund af en note i kirkebogen for Elly Violas fødsel i 15. december 1903: "Moderen opholdt sig på 10-månedersdagen før nedkomst i Vejen". Dermed bor hun i Vejen den 15. marts 1903. Som udlagt barnefader nævnes en murersvend Jørgen Jensen, "for tiden af Stenderup, Øster Lindet Sogn, Sønderjylland".

Kilde, Kirkebog i Vejen, 1903-1913, opslag 80, nr. 35:

<https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?bsid=171493#171493,28783611>

Skive, 1905

Da Agnes får Axel den 7. juni 1906 noteres det i kirkebogen at hun ved 10-månedersdagen før fødsel boede i Skive, dvs. i 7. juni 1905. Vi ved at det er på nogenlunde samtidig, altså i 1905, at hun afleverer sine børn, Ejnar Hegelund og Elly Viola til hver deres plejefamilie.

I hvert fald ser vi Ejnar i pleje hos lærer Jesper P. Jørgensen og Maren Jørgensen før 1. februar 1906, da han optræder i folketællingen hos dem denne dag. Ligeledes finder vi Elly Viola som plejebarn hos Karl Thomsen Schmidt i Hundsbæk Mark ved samme folketælling.

Kilde, Kirkebog 1903-1906 Horsens vor Frelser Kirke. Axels fødsel:

<https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?bsid=164519#164519,27636776>

Kilde, Folketælling i Læborg 1906, nr. 24 (nederst), Elly som plejebarn:

<https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?bsid=11482#11482,330019>

Kilde, Folketælling i Vejen 1906, nr. 13 (nederst), Ejnar som plejebarn:

<https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?bsid=12132#12132,377964>

Horsens, Fattiggården, 1906

Agnes flytter til Horsens og føder Axel på forsørgelsesanstalten, det er på fattiggården. I noten meddeles det at barnet ikke har fødehjemsret i nogen kommune i landet. Virkningen er at ingen kommune er forpligtet til at yde forsørgelse. Axel er jo født af en tysk mor.

Axel sættes i pleje hos Søren V. Petersen i Gørding en gang efter februar 1906 og før februar 1911. Det kan vi se af de respektive Folketællin-

ger for Gørding i henholdsvis 1906, hvor han ikke findes og 1911, hvor han optræder som plejebarn. Se nedenfor under Axel Lauridsen.

Århus, 1911

Da Ejnar Hegelund konfirmeres i Vejen af sin plejemor, enke Maren Jørgensen, den 9. april 1911, noteres det i kirkebogen at moderen, Agnes, bor i Århus. Allerede 4-5 år tidligere har Agnes også måtte sætte Axel i pleje hos landmand Søren V. Petersen i Gørding. Det fremgår af folketællingerne at han kommer i pleje efter 1906 og før 1911.

Kilde, Kirkebog, Vejen-Læborg 1903-1913, nr. 20, Ejnars konfirmation:

<https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17127676#171493,28783690>

Kilde, Gørding Arkiv, Folketælling, Nr. Høe, Gørnding (side 62, 2.b):

<http://www.gordingarkiv.dk/Gaarde/Nr.Hoe.S57-63.pdf>

Kilde, Folketælling 1911, Gørding, nr. 25:

<http://www.myheritageimages.com/records/denmark/census/1911/0223/01465.jpg>

Nanensgade 32, hvor Agnes var stuepige i 1886. Huset var opført i 1880, så det var et helt nyt boligområde lige op til den nyåbnede Ørstedspark. Her har været åbne marker og kig ud til Peblingesøen.

Ejnar flytter senere til nr. 31, der lå i huset lige overfor (nu byfornyet).

Borgergade i 1958. Agnes boede lige overfor disse bygninger i 1911.

Baggård fra Borgergade i 1958, der giver et indtryk af hvordan forholdene har været.

Randers, Nørrestræde 6, 1915

Vi kan se af folketællingen i Randers, 1. februar 1916, at Agnes er syerske og alenemor. Hun bor i Nørrestræde 6 i Randers Købstad, sammen med 19-årige Ejnar Hegelund, der er maskinlærling på maskinfabrikken "Strømmen".

Kilde, Folketælling i Randers, 1916:

<https://familysearch.org/ark:/61903/3:1:3Q9M-C9BQ-3CYQ-G?i=1760&cc=2717471>

København, Borgergade 63, 1916

Af Politiets Registerblade kan vi se at Agnes flytter i Borgergade 63, 1. sal i København. Hun er husholderske og er fortsat registreret boende her i maj 1917.

Kilde, Politiets Registerblade, Agnes Malfriede Lauritzen (1916-1919):

<http://www.politietsregisterblade.dk/component/sfup/?controller=politregisterblade&task=viewRegisterblad&id=1947283>

København, Fredericiagade 73, 1918

Af Politiets Registerblade kan vi se at Agnes flytter til Fredericiagade 73, 1. sal. Ejnar bor hos hende i februar 1918 indtil han på et tidspunkt træder i militærtjeneste. Han flytter tilbage 17. december 1918 og bor her indtil maj 1919, hvor Ejnar som 21-årig flytter fra lejligheden til Nansensgade 31, 5. sal.

Kilde, Politiets Registerblade, Agnes Malfriede Lauritzen (1916-1919):

<http://www.politietsregisterblade.dk/component/sfup/?controller=politregisterblade&task=viewRegisterblad&id=1947283>

Kilde, Politiets Registerblade, Ejnar Hegelund (1918-1923):

http://www.politietsregisterblade.dk/index.php?option=com_sfup&controller=politregisterblade&task=viewRegisterblad&id=2408506

København, Todes Gade 3, 1919

Af Politiets Registerblade kan vi se at Agnes flytter fra Fredericiagade 73, 1. til Todesgade 3, stuen på Nørrebro og bor der i hvert fald fra 1919-1923. Todesgade ligger bag søerne i Blågård's Kvarter og munder

ud i vore dages Blågårds Plads. På hendes tid lå Heegaards Jernstøberi Blågårds Plads lige for enden af Todesgade. Agnes oplyser nu at hun er syerske.

I juli 1921 flytter Ejnar Hegelund ind og bor hos sin mor igen, denne gang på Todesgade, i et halvt års tid indtil han i februar 1922 flytter til Nørrebrogade 193.

Kilde, Politiets Registerblade, Agnes Malfriede Lauritzen (1919-1923):
<http://www.politietsregisterblade.dk/component/sfup/?controller=politregisterblade&task=viewRegisterblad&id=1707573>

Kilde, Politiets Registerblade, Ejnar Hegelund (1918-1923):
http://www.politietsregisterblade.dk/index.php?option=com_sfup&controller=politregisterblade&task=viewRegisterblad&id=2408506

København, Adelgade 38, 1939

Da Agnes dør 20. maj 1939 som 60-årig, bor hun i Adelgade 38, 2. sal. Det fremgår af kirkebogen at hun er aldersrentenyder.

Kilde, Kirkebog 1935-1939, Kommunehospitalet, opslag 245, 20. maj:
<https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?bsid=152871#152871,25453070>

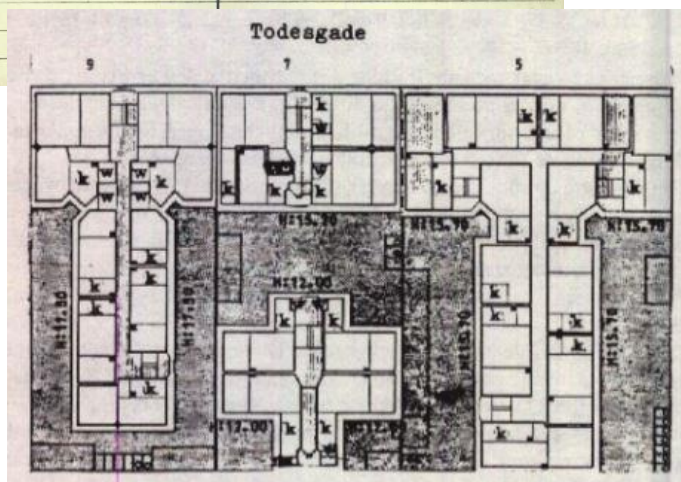

Todesgade set fra Blågaards Plads. Agnes boede i bygningen til højre for det hvide hus. I dag er bygningerne revet ned og erstattet af moderne byggeri.

For enden af Todesgade, hvor Blågaards Plads ligger i dag, lå Anker Heegaards Jernstøberi. Et jernstøberi i midten af Nørrebro, kun 2-300 meter fra Agnes' fordør.

Registerblad.		Udfærdiget den 1/11 16		Regl. 2. Afd.	
Fulde Navn		Lauritzen Agnes Sepida			
Livsstilling <small>Næstpræs. Stenl. Børg. For Hæmsværgens' om Mester, Svend eller Løsting. For Tjenende: i hvilken Egenskab de tjene.</small>		Særlige Bemærkninger			
Fødested		Aabenraa		Alder 2/8 78.	
Ægteskabelig Stilling					
Hustruens	Fulde Navn og Eftersavn				
	Fødested		Alder		
Børn <small> mellem 10-14 Aar, der ere tilkomne. Fulde Navn og Alder.</small>					
Meldt Bopæl			For hælere og lavere Tjenende: i hvis Tjeneste de ere. For Løgerende: hos hvem de have Logis.		
Aar	Dag	Gade, Nr., Etage m. m.			
16.	11	Borgergade 63 2.			
17.	1/5	Do Do			
18.	15	Fredersicgade 73-1			
19.	1-5	Udtr.			

Et af politiets registerblade fra 1916, der viser Agnes' forskellige adresser i København. Nedenfor, grundrids af lejlighederne i Todesgade 3. De var med indlagt el- og vand, dog ikke med toilet.

Ejnar Hegelund

Fødsel & dåb

Ejnar fødes 8. september 1897 i Vejen. Af kirkebogen fremgår: "Ugifte Agnes Malfriede Laurtzen (19 Aar af Vejen Vestermark. Som Barnefader er udlagt Sadelmagersvend Johan Vilhelm Hegelund af København".

Der findes tre politiregisterblade på dette tidspunkt over en Johan Vilhelm Hegelund. To blade beskriver en person født 18. marts 1876, sadelmager og bosat fra 1895-1899 i Lille Regnegade 4,2, i København. Et tredje blad viser en person født 18. marts 1875, tapetserer og bosat i Aalborggade fra 1899. Det peger på trods af de små afvigelser på samme person. Fødselsdatoerne er næsten ens, navnet ens og flyttestorikken passer overens.

Han er født 8. marts 1876 og altså to år ældre end Agnes.

Kilde, Kirkebog for Vejen Sogn 1892-1902, opslag nr. 31, nr. 24:

<https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?bsid=171492#171492,28783296>

Kilde, Politets registerblade, Johan Vilhelm Hegelund (1897-1893):

<http://www.politietsregisterblade.dk/component/sfup/?controller=politregisterblade&task=viewRegisterblad&id=1937894>

Kilde, Politets registerblade, Johan Vilhelm Hegelund (1895-1899):

http://www.politietsregisterblade.dk/component/sfup/?controller=politregisterblade&task=viewRegisterblad&id=1592822&searchname=polit_simple

Kilde, Politets registerblade, Johan Vilhelm Hegelund (1899-1915):

<http://www.politietsregisterblade.dk/component/sfup/?controller=politregisterblade&task=viewRegisterblad&id=2195392>

Død

Ejnar dør juledag, 25. december 1956 i Helsingør, blot 59 år gammel som følge af hjertesygdom, hvilket oplyses af hans datter Ester. Han begravnes 30. december på Helsingør Kirkegård. Ester fortæller også at Axel og Myrtle besøgte dem ved nytårstid i 1956 efter at have fejret jul hos Elly og Niels i Kolding. Dermed nåede Axel desværre lige præcis ikke at gense sin halvbror i Danmark.

Kilde, fortælling af Ester Hegelund til Lisbet Fich, april 2017

Kilde, Kirkebog 1953-1958 døde, Helsingør Skt. Olai Sogn, opslag 107:
<https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?bsid=151256#151256,25123997>

Ejners færden

Vejen, 1906

Agnes må aflevere Ejnar til en plejefamilie i Vejen. Af folketællingen 1. februar 1906 ser vi at han er i pleje hos Jesper & Maren Jørgensen i Vejen. I folketællingen 1911 bor han her stadig og her kan vi se plejemoren Maren Jørgensen optræde som pensioneret lærer fru P. J. Jørgensen (altså manden). P. Jesper Jørgensen må altså have været lærer.

Kilde, Folketælling i Vejen 1906, nr. 13:

<https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?bsid=12132#12132,377964>

Kilde, Folketælling i Vejen 1911:

<https://familysearch.org/ark:/61903/3:1:3Q9M-C952-1S6D-Q?mode=g&i=304&cc=2691890>

Randers, Nørrestræde 6, 1915

Vi kan se af folketællingen i Randers, 1. februar 1916, at Ejnar bor hos sin mor, Agnes, i Nørrestræde 6 i Randers Købstad. Ejnar er 19 år og maskinlærling på maskinfabrikken "Strømmen".

Kilde, Folketælling i Randers, 1916:

<https://familysearch.org/ark:/61903/3:1:3Q9M-C9BQ-3CYQ-G?i=1760&cc=2717471>

Horsens, ~1917

Ejnar må have boet i Horsens, da ser vi af Politiets Registerblade kan se at han i januar 1918 er flyttet til København fra Horsens. Af samme registerblad kan vi se alle de nedenfor følgende bopæle fra 1918-1922. Se kilde nedenfor.

København, Fredericiagade 73, 1., København

Ejnar flytter fra Horsens til sin mor Agnes' lejlighed i Fredericiagade 73, 1. sal i København. Eller han har ihvertfald registreret sin adresse her. Se kilde nedenfor.

Militærtjeneste, 1918

Ejnar er marinesoldat i løbet af 1918 og træder ud 17. december, hvor han igen flytter ind i Fredericiagade 73, 1 hos Agnes. Se kilde nedenfor.

Møder Kristine, 1918

I følge Ejnars datter Esters beretning, følges Ejnar med en ven ud til vennens kæreste, der er kokkepige i Hellerup. Hendes veninde er stuepigen Kristine Kristensen der arbejder sammesteds. Ejnar og Kristine bliver kærestes mens Ejnar er soldat. Se kilde nedenfor.

København, Nansensgade 31, 5., 1919

Ejnar flytter fra Agnes til en lejlighed på 5. sal i Nansensgade 31 hos en Hansen. Se kilde nedenfor.

Agnes flytter til Fredericiagade 73, 1. sal i 1918 (huset til højre i billedet). Ejnar Hegelund bor hos hende fra januar 1918 og frem marts 1919, mens han er i militærtjeneste.

Han flytter senere til Nansensgade, men må efter kort tid igen flytte hen til Agnes i Todesgade ved vore dages Blågaards Plads.

København, Nørre Farimagsgade 43, 3., 1921

Ejnar flytter til Nørre Farimagsgade 43, 2. sal hos en Knudsen. Her bor han dog kun i to måneder. Se kilde nedenfor.

København, Todesgade 3, 1921

Af en eller anden årsag fraflytter han Nørre Farimagsgade med kort varsel og tilbage til Agnes i Fredericiagade 73, 1. sal.

København, Nørrebrogade 193, 1922

Efter et halvt års tid hos Agnes, er det tid at flytte videre. Ejnar får bopæl hos en Schønning i Nørrebrogade 193, 1. sal. Se kilde nedenfor.

København, Kbh. Haveselskab, Bøllegaardsvej, 1923

Ejnar og Kristine bliver gift den 26. april 1922 i Nykøbing Mors, det ses af kirkebogen. Vi ved fra Esters beretning, at de boede i „sommerhus“ da de blev gift, hvilket må være i haveselskabet.

Ejnar og Kirstine flytter ud til Københavns Haveselskab på Bøllegaardsvej i maj 1923. Ester nævner, at han senere laver/overtager et andet sommerhus, da hun fødes i 1923. Se kilde nedenfor.

Kilde, Kirkebog over vielser 1902-1931, Nykøbing M, opslag 139, nr. 17:

<https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?bsid=167067#167067,28053914>

Kilde, Politiets Registerblade, Ejnar Hegelund (1918-1923):

http://www.politietsregisterblade.dk/index.php?option=com_sfup&controller=politregisterblade&task=viewRegisterblad&id=2408506

Hothers Plads, Nørrebro

Ester nævner at de bor på Hothers Plads, og har udsigt over de åbne marker ved Nørrebro.

Adelgade, København

Ester nævner, at hun kan huske en juleaften på Adelgade, hvor Agnes kom forbi og besøgte dem. Agnes selv, bor i Adelgade 38 da hun dør i 1939. Hun har måske overtaget Ejnars lejlighed efter de flytter til Helsingør. Se kilde nedenfor.

Helsingør, Lappen 2, 1935

Ester fortæller at Ejnar arbejder på Burmeister & Wain (B&W) i København, da Helsingør Værft køber en stor høvl fra B&W. Da det kræver stor kompetence at betjene den præcise høvl, følger Ejnar med høvlen til Helsingør Værft. Helsingør Værft indgår en licensaftale med B&W i 1935, hvor de skal bygge egne dieselmotorer, hvilket nok er årsagen til at de køber høvlen.

Det fremgår også af Ejnars brev til Elly om Agnes død, at de bor på Lappen 2 i Helsingør i 1939.

Kilde, fortælling af Ester Hegelund til Lisbet Fich, april 2017

Kilde, Ejnar Hegelunds brev til Elly Viola Lauridsen fra 27.05.1939

Kilde, Wikipedia: „Helsingør Skibsværft og Maskinbyggeri“

https://da.wikipedia.org/wiki/Helsing%C3%B8r_Skibsv%C3%A6rft_og_Maskinbyggeri

Registerblad. Udfærdiget den 28/1/18.

Fulde Navn		<i>Hegelund Ejnar</i>	
Livsstilling <small>For Husbænder: Mand, Dødt, Alder Ledig. For Tjenende: i hvilken Egenkab de tjene.</small>		<i>Mønsterværker</i>	Særlige Bemærkninger
Fødested		<i>Vejen</i>	Alder <i>8/9 97.</i>
Ægteskabelig Stilling			
Hustruens	Fulde Navn og Fødested	<i>Christine</i>	
	seksuel Virksomhed	<i>Gift med</i>	
Børn <small>mellem 15-14 Aar, der er sønne. Fulde Navn og Alder.</small>			
Meldt Bopæl			
Aar	Dag	Gade, Nr., Etage m. m.	For hvem og lavere Tjenende: i hvis Tjeneste de ere. For Løgnende: hos hvem de have Løgn.
<i>18</i>	<i>28</i>	<i>Fredericiagade 7^B</i>	<i>Præmiesæl.</i>
<i>—</i>	<i>17</i>	<i>Fra Nøitbergvej 10</i>	<i>til</i>
<i>14</i>	<i>3</i>	<i>Fredericiagade 7^B</i>	<i>Præmiesæl.</i>
<i>—</i>	<i>14</i>	<i>Nansenegade 31^B</i>	<i>Hansen</i>
<i>21</i>	<i>5</i>	<i>Mønsterværker 4^B</i>	<i>Hansen</i>
<i>—</i>	<i>16</i>	<i>Todesgade 3</i>	<i>H. Lauritzen</i>
<i>17</i>	<i>24</i>	<i>—</i>	<i>—</i>

Ejnar Hegelund bor flere gange hos Agnes, bl.a. i Todesgade 3.

Kristine og Ejnar Hegelund, 1939

Elly Viola Lauritzen

Fødsel & dåb

Agnes' datter Elly Viola Lauritzen fødes 15. december 1903 i Vejen. Af kirkebogen fremgår det at hun døbes 10. januar 1904 af sognepræst Richter i Vejen kirke. Teksten lyder: "Ugifte Agnes Malfride Lauritzen (25 Aar) af Vejen. Som Barnefader er udlagt Murersvend Jørgen Jensen, for Tiden af Stenderup, Øster Linnet Sogn, Sønderjylland".

Kilde, kirkebog 1903-1913 Vejen, opslag side 80, nr. 35:

<https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?bsid=171493#171493,28783611>

Død

Elly dør kun to år efter sin mand, Niels Jepsen, den 24. oktober 1989. Hun dør af en blodprop i armen om natten. Lykkeligvis er hun aftenen før på besøg i Rødding hos sin søn Karl Jepsen. Netop denne aften vælger hendes anden søn, Arne, impulsivt at besøge Karl i Rødding og begge brødre får på denne måde - uvidende - en sidste god stund med deres mor. Den sidste der ser hende i live denne aften, er Claus Jepsen, der kører hende hjem til hendes hus i Kolding.

Ellys begravelse blev afholdt i den smukke Brændkjær kirke på Agtrupvej i Kolding og hun blev stedt til hvile ved siden af Niels på Sdr. Kirkegård i Kolding.

Kilde: Information fra efterkommere. Kirkebog er ikke tilgængelig online.

Ellys færd

Hundsbæk Mark, 1905

Vi kender en del til Ellys opvækst fra samtaler med Karl Jepsen og dette kan også ses i officielle kilder.

Af folketællingen 1. februar 1906 i Hundsbæk Mark nr. 24 ser vi at hun er i pleje hos Karl (Thomsen) Schmidt. Karl og Rasmine Schmidt har på det tidspunkt to andre plejebørn, Marius Mikkelsen og Ellen J. Thomsen. Elly er på det tidspunkt 2 år.

Kilde, Folketælling, 1906 Læborg, Opslag 45:

<https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?bsid=11482#11482,330019>

Elly går i Nyby skole og fra et skolefoto fra omkring 1910. Af skolefotoet kan man se Elly sammen med en anden pige i ens skoleuniformer, betalt af offentligheden, der jo også gav tilskud til Karl Schmidt.

Senere sender han hende på Roskilde Højskole, en oplevelse han ikke giver sine egne børn. Dette oplyses af hendes søn, Karl, der også selv senere gik på Nyby skole.

Karl fortæller også at hun kom ud og tjene som pige ad flere omgange, sikkert allerede som 15-16 årig. Blandt andet kommer hun i hus hos Asgar Bundgaard på Aggersgaard og hos Peter Elbæk, Bryderupgaard, Kærvej 8 i Hundsbækmark i Vejen.

Læborg, 1921

Vi kan se af folketællingen i Læborg 1921, at hun er hos gårdejer Bende Nissen Winther og hustru Kjerstine Karoline på Sønderborg 10 i Læborg. Her står hun anført som 18 år, Tyende (husgerning).

Kilde, Folketælling 1921, Læborg, opslag 13:

<https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?bsid=78964#78964,13533086>

Gammelby, 1926

Vi ved med sikkerhed at Elly bor i Gammelby i 1926, idet hendes halvbror Axel sender et postkort til hende på denne adresse (se under Axel Lauridsen). Elly og Niels får fod under eget bord, da Niels' far, Jeppe Jepsen, forpagter sin gård i Gammelby til Niels i 1928.

Elly bliver gift med Niels Jepsen den 8. maj 1928 i Læborg Kirke. Af kirkebogen ser vi:

”Ungkarl forpagter Niels Jepsen af Gammelby Mark, Læborg Sogn. Født i Folding Sogn, Ribe Amt 28. juli 1900. Forældre: Gaardmand Jeppe Jepsen og Hustru Karen Jepsen af Gammelby Mark. Pige Elly Viola Lauritzen af Hundsbæk Mark. Læborg Sogn. Født i Vejen Sogn, Ribe Amt, 15. december 1903. Forældre: Ugifte Agnes Malfride Lauritzen af Vejen og udlagt barnefader Murersvend Jørgen Jensen af Øster Linnet Sogn, Haderslev Amt. Vidner: Gaardmand Jeppe Jepsen af Gammelby Mark og Husmand Karl Thomas Smidt af Hundsbæk Mark. Vielsen foretaget af sognepræst Richter”.

Kilde, Kirkebog, Læborg Sogn, 1926-1944, opslag 117, 1928, nr. 2:
<https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17124720#165929,27874394>

Allerede ni måneder og ni dage senere får de Anton den 17. januar 1929. Karl og Arne følger efter i henholdsvis 1930 og 1933. Fra Karl Jepsens nedskrevne slægtshistorie kan vi spore Elly og Niels' videre færd:

Lunderskov (Flauenfeld), 1934

Grundet dårlige landbrugsforhold i trediverne må Jeppe Jepsen sælge gården i Gammelby. Elly og Niels må derfor forlade den moderne og velindrettede gård, for i stedet at tage plads som fodermester i Lunderskov. Her måtte de bo i et lille hus direkte ved jernbanen.

Hundsbæk Mark, 1935

Elly og Niels flytter tilbage til plejefar Karl Schmidt, der som 74-årig solgte sit statshusmandsbrug på 8 tønder land til Niels.

Elly Viola & Niels Jepsen ved deres bryllup i 1928 (håndkoloreret foto).

Axel Lauridsen

Fødsel & dåb

Vi ved at Axel fødes på Forsørgelsesanstalten i Horsens den 7. juni 1906 og at en præst, der hedder Olesen tager ud på anstalten og døber ham den 29. juni. Det fremgår af kirkebogen for hans fødsel, hvor vi også ser at han er "søn af ugifte Agnes Malfride Lauridsen, 27. Fader: Skomager William Rasmussen, Esbjerg".

I anmærkninger står der følgende: "Barnet har ikke Fødehjemsret i nogen kommune her i Landet ifølge skrivelse fra Aarhus Stiftamt 4/8 1906".

Århus amt fraskriver sig altså forsørgelsespligt ved at meddele at barnet ikke har fødehjemsret i landet, fordi Agnes er født i Slesvig, der i 1878 var under preussisk herredømme. Forsørgelsesanstalten er i øvrigt det pæne navn for fattiggården på Fabriksvej i Horsens.

Kilde, kirkebog, opslag 139, nr. 54:

<https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?bsid=164519#164519,27636776>

Kilde, Horsens Leksikon, tvangsarbejdsanstalten:

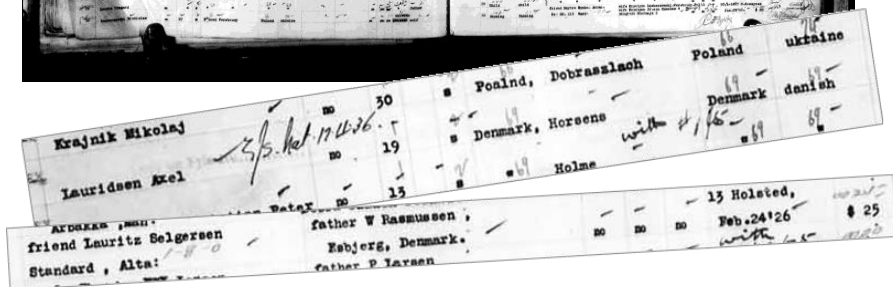
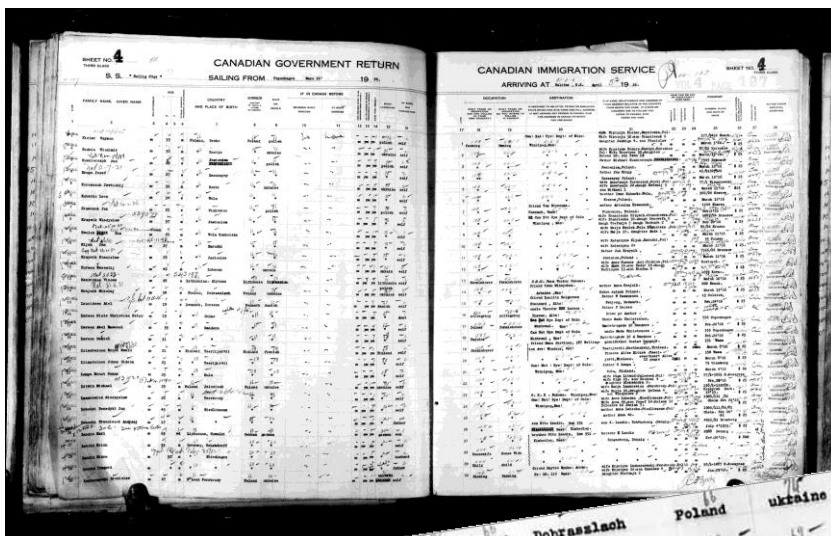
<http://horsensleksikon.dk/tvangsarbejdsanstalten/>

Død

Axel dør i 1999 i Wildwood, Alberta, Canada. Han er begravet ved siden af sin kone Myrtle (d. 23.01.1989) på: "Wildwood Memorial Gardens Cemetery Wildwood, Alberta", section 1 block B plot 9.

Kilde, Gravsten på Wildwood Memorial Gardens, Alberta:

<http://rootsanddirt.ca/Etched%20in%20Stone/Memorial%20Gardens,%20Wildwood/Wildwood%20Memorial%20Gardens%20Cemetery%20K%20-%20Z.html>

Axel Lauridsen og hans ven Lauritz Selgersen ankommer til Halifax i Canada den 5. april 1926. Passagerer listen herover viser også at deres pas er udstedt i februar, at de kan læse og skrive samt at de medbringer de krævede \$25 i rede penge.

Axel anfører sin biologiske far William Rasmussen, og ikke plejefaren Søren Pedersen, som far. Som hans erhverv anføres "farmlaborer" dvs. landarbejder.

Axels færden

Gørding, ca. 1907

Axel kommer i pleje kort efter sin fødsel hos Landmand Søren Vejrup Pedersen, Nr. Høe (Gørding). Søren er landmand og 48 år gammel og gift med Andrea Petersen og de har sammen en datter på 14 år, Nielsine Petersen.

Vi kan se af folketællingerne i 1906 er han endnu ikke i pleje, og i 1911 at er han i pleje.

Kilde, Gørding Arkiv, Folketælling, Nr. Høe, Gørding (side 62, 2.b):

<http://www.gordingarkiv.dk/Gaarde/Nr.Hoe.S57-63.pdf>

Kilde, Folketælling, Gørding, nr. 25:

<http://www.myheritageimages.com/records/denmark/census/1911/0223/01465.jpg>

Canada, 1926

Vi har flere kilder til Axels udvandring til Canada. Dels hans hustru Myrtle Lauridsens beretning: "The Lauridsens", dels immigrationsprotokollen fra Halifax i Canada. I protokollen kan vi læse at Axel rejser med sin ven Lauritz Selgersen på tredje klasse.

Det fremgår at han arbejder ved landbruget, at hans pas er udstedt i februar 1926 og at han selv har betalt sin billet. Det er noteret at han har de \$25 på sig som krævet for indrejse. De rejser med "Hellig Olav" og ankommer 5. april 1926 til Halifax.

Vi kan se fra kilder omkring "Hellig Olav" at skibet, der var fra 1903 ejedes af DFDS og sejlede i fast rutefart på "Skandinavien-Amerika Linien". "Hellig Olav" afrejste fra Vestkajen i Københavns Frihavn. En stor model af "Hellig Olav" kan i øvrigt ses på DFDS' København-Oslo færge "Pearl Seaways".

Et eksempel på sejlplanen nævnes for 1927 i en kilde: "Skibet anløb København fra Oslo den 22 .marts, afgang fra København 1. april, ankom til Oslo igen den 2. april. Det ankom Halifax 11. april og afgang samme dag igen mod New York, hvortil det ankom 14. april. Ugen efter, 21.

april, afgik det New York med kurs mod Kristianssand hvortil det ankom 2. maj, fortsatte til Oslo samme dag og retur til København 3. maj". Der var altså 10 dages sejlads med ruten fra København til Halifax, med et stop i bl.a. Oslo.

Vi har et postkort sendt fra Axel til sin halvsøster Elly Viola Lauridsen den 27. marts 1926 mens han gør stop med "Hellig Olav" i Oslo. Kortet lyder:

"27/3-1926. Kære søster. Jeg vil bare skrive et Par Ord, for at lade dig vide at jeg har det godt, nu er vi i Oslo det er en meget pæn By set fra Havnen, men naar man kommer ind i den saa forsvinder glansen. Nu kan du jo se om du kan kende mig. Jeg staar jo paa Raadhus pladsen. Hilsen til alle fra din Broder Akse!"

Kilde, Postkort afsendt fra Axel Lauridsen i Oslo til Elly Viola Lauridsen, Gammelby, 27. marts 1926.

Kilde, Beskrivelse af „Hellig Olav“s normale rute i 1927:

http://www.norwayheritage.com/snitz/topic.asp?TOPIC_ID=5445

Kilde, Hellige Olav:

http://www.liners.dk/ship-dk/Hellig_Olav/Hellig-Olav-dk.html

Kilde, Hellige Olav:

http://www.norwayheritage.com/p_ship.asp?sh=helol

Kilde, Canadian Immigration Service (nr. 15):

<http://www.collectionscanada.gc.ca/microform-digitization/006003-119.01-e.php?PHPSESSID=s38526mo93agqievcb9ln9oqn4&sqn=620&q2=16&q3=952&tt=647>

Kilde, The Lauridsens by Myrtle Lauridsen:

<http://www.clausjepesen.dk/thelauridsens.aspx>

Af Myrtle Lauridsens beretning kan vi spore Axels færden i Canada:

Canada, Standard, 1926

Det nye liv i Canada starter for alvor i Standard, hvor Axel får arbejde på en gård som arbejdsmand. Han bliver her i tre år.

Canada, Turner Valley, ca. 1929

Han rejser til Turner Valley, hvor han får natarbejde på restauranten på Royalite Oil Company. Her hjælper han kokken med at servere og rydde op efter 400 måltider i løbet af natten. Det er i Turner Valley at Myrtle og Axel møder hinanden.

Canada, Chip Lake, 1931

Myrtles forældre flytter til Chip Lake og køber et husmandssted. Axel flyttede med, så Myrtle og Axel bor sammen på husmandsstedet. Han får arbejde ved en savmølle, hvor han kører lastbil.

Canada, Wildwood, 1942-1999

Axel får mulighed for at købe det gamle Universal Garage autoværksted i Wildwood, hvortil de flytter. Og her bliver de boende resten af deres dage. Myrtle dør 23. januar 1989 og Axel i 1999.

Axel og norske Myrtle Lauridsen, som mødtes og blev gift i Canada.

Øvrige kilder om tiden

Om livet på fattiggarden i slutningen af 1800-tallet.

"Naadsensbrød – 1885" af Henrik Pontoppidan:

<http://www.henrikpontoppidan.dk/text/kilder/boeger/fh/naadsens.html>

Det første offentlige tilsyn med plejebørn:

1888: Lov om tilsyn med plejebørn under 14 år.

<https://www.slaegtodata.dk/lokalforeninger/sydfyn/links-1/plejeborn-og-boerneskaebner-1820-1920>

Præsten John Richter (13.11.1850-28.12.1928)

http://www.vejenkunstmuseum.dk/Dansk/samlingen/nhj/mindesten/vis_nhjmindesten.php?sten=186

http://www.vejenminiby.dk/2000/2100/2101/2101_098_b/vejen-ny-kirke.htm

http://www.vejenminiby.dk/2000/2100/2101/2101_098_b/vejen-gl-kirke.htm

<https://tidsskrift.dk/index.php/fraribeamt/search/authors/view?firstName=Sognepr%C3%A6st%20J.&middleName=&lastName=Richter&affiliation=&country=>

Systemskiftet 1901

<http://danmarkshistorien.dk/historiske-perioder/det-unge-demokrati-1848-1901/systemskiftet-1901/>

Den Kinesiske Landsby i Tivoli 1902

<http://www.vaeggen.copenhagen.dk/media/30357?page=27>

Prostitution forbudt i 1906

<https://www.kristendom.dk/indf%C3%B8ring/da-samfundet-fik-%C3%B8jnene-op-slagsiderne-ved-sexhandel>

Erindringer fra Vejen Realskole 1909-1903

<http://danmarkshistorien.dk/leksikon-og-kilder/vis/materiale/erindringer-fra-vejen-realskole-1909-1913>

Efterskrift

Ester Nielsen (født Hegelund), der er datter af Ejnar Hegelund, er nok den eneste nulevende person, der har mødt Agnes Malfriede Lauritzen. Af hendes beretning erfarer vi, at Agnes „gik sine egne veje“. Hun var ikke nogen sød svigermor for Kristine og de kom ikke godt ud af det.

Ester oplevede en Agnes, der ikke var der for børnebørnene: „Hun var ligeglad med mig. Sådan nogle unger har ikke interesseret hende ret meget. Hun har haft travlt med det 'andet'. Det var ikke sådan en der kom med en fødselsdagsgave. Det gjorde hun ikke“. Hun ville ikke komme til Esters konfirmation, fordi hun ikke havde pænt nok tøj til det. Sidst i trediverne levede hun fattigt, så det blev kun til et telegram.

Ejnar havde det ikke nemt med sin mor: ”Det gik jo også ud over ham. Hun var jo ikke sød ved os andre. Hun var ikke spor interesseret i familien, hvordan vi havde det, eller kom og besøgte os”.

Det medførte at Ejnar og Kristine holdt Agnes' færden hemmelig for børnene, der dermed intet kendte til Elly eller Axel. Det gik først op for dem efter Ejnars død, da Axel kom på uanmeldt besøg i januar 1957 for at gense på sin halvbror. Om forældrenes hemmeligholdelse siger Ester: ”Det var dumt gjort og meget kedeligt, for vi som børn kunne have haft enorm meget glæde af hinanden”.

Ester blev forenet med sin nye familie, besøgte Elly Viola i Kolding, hendes daværende søn, Anton, i Aabybro og har stadig kontakt til Ellys eneste nulevende barn, Karl Jepsen, i Rødding (forfatterens far).

Illustrationer

I bogen er anvendt følgende fotografier og illustrationer:

1. Slægtstræ (privateje)
2. Jacob Bang som 20-årig med Ridderkors (Kongeaamuseet)
3. Jacob og Thyra Bangs gravsten på Vamdrup Kirkegård (gravstentsarkivet.dk)
4. Moritz Elsass i 1864 (Elsass Family)
5. Sct. Nicolaj Kirke i Åbenrå (Aabenraa Sogn)
6. Tysk fødselsattest for Agnes (Statens Arkiver)
7. Agnes Malfriede Lauritzen omkring 1900 (Privateje)
8. Johan Vilhelm Hegelund som ca. 34 årig (Privateje)
9. Johan Vilhelm Hegelund som ca. 50 årig (Privateje)
10. Politiets Registerblad 1901 (Københavns Stadsarkiv)
11. National Scala omkring 1890 (fotohistorie.com)
12. Vestre Boulevard 11 (Claus Jepsen)
13. Folketælling for Vejen by 1901 (Statens Arkiver)
14. Kirkebog for Vejen 1892-1902 (Statens Arkiver)
15. Kirkebog for Vejen 1892-1902 (Statens Arkiver)
16. Kineserier i Tivoli 1902 (vaeggen.dk Kbh. Muse-um)
17. Agnes Malfriede Lauritzen 1903 (Privateje)
18. Kirkebog for Vejen by 1903 (Statens Arkiver)
19. Karl Thomsen og Rasmine Schmidt med børn (Privateje)
20. Forsørgelsesanstalten i Horsens (Det Kongelige Bibliotek)
21. Kirkebog for Vor Frelser Kirke Horsens (Statens Arkiver)
22. Agnes Malfriede Lauritzen ved Rådhuset 1927 (Privateje)
23. Ejnar Egelund omkring 1910 (Privateje)
24. Skolebillede fra Nyby skole omkring 1910 (Privateje)
25. Axel Lauritzen på Rådshuspladsen 1926 (Privateje)
26. "Hellig Olav" (liners.dk)
27. "Hellig Olav" 3. klasses kahyt (liners.dk)
28. Kirkebog for Malt Sogn 1787-1814 (Statens Arkiver)

29. Kirkebog for Skrave Sogn 1797-1814 (Statens Arkiver)
30. Folketælling for Malt Herred 1860 (Statens Arkiver)
31. Sara Christine og Lauritz Peter Bang (Kongeaamuseet)
32. Brev af Petra Bang (Kongeaamuseet)
33. Kirkebog over Vejen-Læborg Sogn 1859-1874 (Statens Arkiver)
34. Sognepræst H. Svejstrup i Vejen (Foreningen Vejen Mini-by)
35. Sognepræst John Charles Louis Richter i Vejen (Foreningen Vejen Miniby)
36. Vejen gamle kirke (Foreningen Vejen Miniby)
37. Nansensgade 32 (Claus Jepsen)
38. Borbergade i 1958 (Københavns Stadsarkiv)
39. Baggård fra Borbergade i 1958 (Københavns Stadsarkiv)
40. Todesgade set fra Blågårds plads 1944(Lokalforeningen Blagaards Kvarter)
41. Anker Heegaards Jernstøberi (Lokalforeningen Blagaards Kvarter)
42. Politiets Registerblad 1918 (Københavns Stadsarkiv)
43. Plantegning over lejlighed i Todesgade (Lis Højgaard: Familierformer i et københavnsk arbejderkvarter)
44. Fredericiagade 71-73 (Københavns Stadsarkiv)
45. Politiets Registerblad 1916 (Københavns Stadsarkiv)
46. Kristine og Ejnar Hegelund 1939 (Privateje)
47. Folketælling Læborg 1921, hvor Elly er tyende (Statens Arkiver)
48. Elly og Niels Jepsens bryllup (Privateje)
49. Passagererliste for Hellig Olav 1926 (Library and Archives Canada)
50. Axel og Myrtle Lauridsen (Privateje)